

Pasaulinė mokslo diena taikai ir vystymuisi

31-oje UNESCO Generalinėje konferencijoje buvo nuspręsta lapkričio 10-ąją dieną paskelbti Pasauline mokslo diena taikai ir vystymuisi. Minėdama šią dieną UNESCO siekia atkreipti

visuomenės dėmesį į mokslo svarbą šiuolaikiniame pasaulyje ir kartu mažinti spragą tarp mokslo ir plačiosios visuomenės. Ypač akcentuojamas siekis skatinti jaunų žmonių domėjimąsi

mokslu: tyrimais, pasiekimais, naujomis galimybėmis.

Ši *Mokslo Lietuvos* numerį skiriame Pasaulio mokslo dienai.

Gedimino Zemlicko nuotrauka

Dešimtas LR Prezidento Valdo Adamkaus premijos laureatas prof. Romualdas Juknys rengiasi pranešimui

Jungtinių Tautų dieną įteiktos Valdo Adamkaus premijos

Spalio 24 d. Jungtinių Tautų diena pažymėta Lietuvos Respublikos Prezidento rūmuose. Susirinkusieji buvo supažindinti su JT plėtros programa (UNDP) Lietuvoje, paminėtas Jungtinių Tautų aplinkos ir plėtros konferencijos Rio de Žaneire 10-metis. Buvo pristatyta subalansuotos plėtros nacionalinė ataskaita, skirta neseniai Pietų Afrikoje, Johanesburge, vykusiame pasaulio valstybių ir vyriausybės vadovų susitikimui dėl subalansuotos plėtros.

LR Prezidentas JE Valdas Adamkus įteikė savo premiją – jau dešimtą kartą, kuri šiemet laureatui ir diplomantams teikiama už darbus, skirtus subalansuotos plėtros politikai rengti ir įgyvendinti. Dešimtuoju Valdo Adamkaus premijos laureatu paskelbtas Vytauto Didžiojo universiteto prof. habil. dr. Romualdas Juknys.

Trapi pasaulio gyvastis

Po Antrojo pasaulinio karo kaip dar niekada anksčiau žmonija aštriai pajuto, kad yra susieta bendrų problemų, bendrų grėsmių, todėl turi būti dedamos bendros pastangos jas įveikti. 1945 m. spalio 24 d. San Francisko konferencijoje, JAV, buvo įsteigta Jungtinių Tautų organizacija, kurios chartiją ratifikavo 50 val-

stybių, organizacijos steigėjų. Kasmet pasaulio valstybės, JT narės, mini spalio 24-ąją kaip JT dieną, kuri turėtų jungti ir vienyti pasaulio tautas ir valstybes. Deja, vis dar tenka kalbėti tariamą nuosaką, nes ir šiemet minint šią dieną Maskvos teatre Dubrovkoje įkaitais buvo paimta per 900 žiūrovų ir aktorių, ir niekas dar nežinojo, kaip tragiškai visa tai baigsis.

Nukelta į 12 p.

KAD SUSIKALBĖTUME (1)

Architektūros ir statybos instituto vyriausiasis mokslo darbuotojas, Lietuvos mokslų akademijos tikrasis narys prof. Antanas Kudzys knygoje *Kas yra kas Lietuvoje* apibūdinamas labai originaliai: domisi technikos terminologija lietuvių, anglų, prancūzų, vokiečių ir rusų kalbomis. Iš tikro, kaip tuojau įsitikinsime, profesorius šiam savo pomėgiui, kuris spėjo tapti pašaukimu, o gal ir antrąja jo prigimtimi, paskyrė ne gyvenimo metus, bet dešimtmečius. Pretekstu pakalbinti mokslininką tapo reikšmingas įvykis – penkiakalbio *Statybos terminų žodyno* pasirodymas. Jo sudarytojai – technikos mokslų atstovas, daugelio tarptautinių draugijų bei organizacijų narys prof. Antanas Kudzys, kalbininkas prof. Albertas Rosinas ir dr. Birutė Kudzienė.

Pokalbj su prof. ANTANU KUDZIU skaitykite 13 p.

Ar reikia Lietuvai galvijininkystės mokslo (3)

Nuotrauka iš Die Osnabrucker Schwarzbuntzucht

Pabaiga, pradžia Nr. 17

Baigiamė pokalbį su Lietuvos veterinarijos akademijos profesoriumi, Lietuvos mokslų akademijos nariu korespondentu, šios Akademijos Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriaus Zootechnikos ir veterinarinės medicinos sekcijos pirmininku habil. dr. ČESLOVU JUKNA, rugsėjo mėnesį atšventusiu savo 70-metį.

Gyvulininkystės mokslo vieta nuo šiol mokslo įstaigoje?

Geriamasis prof. Česlovas Jukna, pasikeitė Lietuvos gyvulininkystės instituto statusas. Nuo šiol tai Lietuvos veterinarijos akademijos Gyvulininkystės institutas. Kiek šis sprendimas pagerins gyvulininkystės ir galvijininkystės mokslą šalyje? Juk reformos ir pertvarkos tam ir daromos, kad pagerintų. O gal kai ką ne taip suprantu?

Daug kalbėta su įvairaus lygio vadovais, bet taip ir nepavyko pasiekti, kad Gyvulininkystės institutas turėtų bent universitetinio instituto statusą. Prie Lietuvos veterinarijos akademijos Gyvulininkystės institutas prislėgtas kaip mokslo įstaiga, vadinasi, visiškai nuvertintas. Kuo buvo kaltinamas Institutas? Girdi, tarptautinėje spaudoje neturi parašes straipsnių, vadinasi, silpnas. Už tai jam žemesnė kategorija, tegul merdi. Tada ginčijausi su tuometinės LR švietimo ir mokslo ministerijos vadovais: jeigu institutas silpnas, tai gal reikia jį stiprinti? Jeigu Lietuvai reikia gyvulininkystės ir galvijininkystės mokslo, tai tik stiprinimo keliu turime eiti. Juk visose strategijose ir dokumentuose parašyta, kad svarbiausia Lietuvos žemės ūkio kryptis yra gyvulininkystė – ir taip iki 2015 metų.

Svarbiausia kryptis – gyvulininkystė, o gyvulininkystės mokslą ugdy-

sime mokslo įstaigoje? Kažkoks nesu-sipratimas.

Mums sako: galvijininkystės mokslą galima telkti Lietuvos veterinarijos akademijoje. Tačiau Akademijoje galvijininkystę dėstau aš ir dar du šios srities specialistai – kiekvienas turime po 800 val. pasikaitų ir kitų užsiėmimų su studentais per metus. Ar mes trise išspręsimė visos valstybės problemas? Absurdiška šitaip galvoti. Gyvulininkystės institutas gali būti prie akademijos, prie universiteto ar dirbti savarankiškai – ne tai svarbu. Bet kai nefinansuojama jo veikla ir sakoma, kad institutas turi pats užsidirbti, tai tik įrodymas, kad visiškai nesugebama suprasti mūsų mokslo ir šalies sąlygų.

Jeigu būtų stiprūs, stambūs ūkiai, turintys savų interesų, tai gal kokį taikomąjį tyrimą mokslo institute ar įstaigoje ir užsakytų. Šiandien

visi ūkiai dar patys reikalauja valstybės paramos, antraip neišgyvens. Ūkiai per maži, silpni. Tai kaip iš tų ūkių prisigyventi institutui? Šitoks pasiūlymas yra akivaizdi nesąmonė. Todėl jauni darbuotojai ir išeina iš instituto ir apskritai iš mokslo, greitai išvis jaunesnių darbuotojų nebeliks. Juk 2 metus Gyvulininkystės instituto darbuotojai gyveno iš skurdžios 0,75 savo atlyginimo dalies. Kaip žmogui su šeima gyventi? Ne tik šildymui ar įrangai, mokslinei literatūrai, eksperimentams nėra lėšų, bet net ir skurdžioms mokslui reikiems nepakanka.

Kokiam ūkininkavimui reikia mokslo

Žinoma, jeigu manome, kad į Europos Sąjungą einanti Lietuva turi būti usnimis apžėlusi, tada viską darome teisingai. Bet jeigu laikomės

nuostatos, kad Lietuva turi išsaugoti žemės ūkį, gali ne tik save išmaitinti, išsilaikyti, bet ir prekiauti gyvulininkystės produktais, tai reikia gerai susimąstyti, ką ne taip darome. Kaimas turi persitvarkyti, ūkiai – stambėti, keisti technologijas, bet žemės ūkis privalo išlikti. Visi važinėja po Vakarų Europos šalis, bet ar matė apleistų žemių?

Net ir Baltarusijoje neteko matyti apleistų žemių ar dirvonuojančių laukų. Rugsėjo 12–13 d. tarptautinės konferencijos, skirtos Ignoto Domeikos 200-osioms gimimo metinėms, dalyviai lankėsi šio mokslininko gimtinėje Naugarduko krašte.

O šalia pagrindinės šalies magistralės Vilnius–Kaunas prižėlę usnių. Mane buvo pasikvietę pamedžioti prie Kaišiadorių – ištisi didžiausi plotai apleistų laukų, apaugusių kiečiais. Širdis plyšta Lietuvoje tokį vaizdą matant.

Štai tokiam ūkininkavimui ar, atsiprašant, ekonomikai mokslo tikrai nereikia.

Tas ir yra. Nepriklausomybės pradžioje iš aukštų tribūnų nuskambėjo: Lietuvai žemės ūkio nereikia. Jei ko reikės – atsivešime... Tik niekas nepasako, už ką pirkime ir atsivešime? Nesame Jakutija, deimantų neturime. Ir ne Kuveitas esame: savo nafta pasaulio nenustebinsime. Ko turime? Turime žemės ūkį ir jame dirbančius žmones. Tegu bent 10 proc. dirba – šalyje bus užimtumas. Juokingai skamba, kai tvirtinama, kad Danijos žemės ūkyje dirba 5–7 proc. žmonių. Bet kodėl pamirštama žemės ūkį aptarnaujanti pramonė, žemės ūkio mašinas remontuojančios įmonės, skerdyklos, pagaliau perdirbimo įmonės, alaus daryklos, transporto įmonės? Juk visa tai siejasi su žemės ūkiu. Nebus žemės ūkyje gaminamos produkcijos, žlugus ir daugybė miesto įmonių.

Kiek ilgai būsimė Europos atliekų utilizacijos zona?

Kokią gyvulininkystės ir galvijininkystės mokslo ateitį Lietuvoje matote nuo 2003 metų, kai prasidės mūsų šalies integravimasis į ES?

Vakarai, kiek tik ekspertų atvyksta, sako paprastai: pirkite mūsų genetikos produktus, auginkite Lietuvoje galvijus, o produkciją parduokite Rytuose. Nė viena Vakarų programa neskatina didinti mūsų gamybos. Galime dar šiaip taip savo pastangas nukreipti į kokybės gerinimą, nes dalis produkcijos, kad ir kaip to nenorėtų Vakarai, pateks į ES rinką, pagaliau juk ir pačioje Lietuvoje valgys tą produkciją iš Vakarų atvykusieji, bet didelio kiekio jiems nereikia.

Užtat mums reikia. Kiek suvartodavome pieno ir mėsos produktų

Gedimino Žemicko nuotrauka

Nuotrauka iš Die Osnabrucker Schwarzbuntzucht

Parodoje

seniau ir kiek dabar? Žmogus parduotuvėje vieną dešrelę vaikui perka. Tai nereiškia, kad lietuvis pieno ar dešros nenori. Dažnas nebegali nupirkti. Kad gyvenimui gerėjant didės suvartojimas, juk niekas neabejoja. Tačiau jeigu mokslo neplėtosime, tai visada būsime atsilikę. Skaičiuojama, kad ES šalis pavysime tik po 30 metų. Dabar visos netikusios mėsos nuopjovos vežamos į Lietuvą, o mūsų gerbiami verslininkai tai sumala ir kiša į dešreles po 6 Lt už kilogramą. Esame Europos atliekų utilizacijos zona, o be mokslo tokia ir liksime. Turime sugebėjimų ir potencialą, parengtus specialistus, galime gaminti konkurentišką produkciją ir gyventi kaip žmonės.

Ne savo derliais ir straipsniais stebinsime pasaulį

Visko turime, išskyrus pinigų. Todėl ir gyvename ne kaip žmonės. Tad nuo ko reikėtų šiandien pradėti, kad rytojaus dieną atgautume savigarbą, nebesivaikytume mirazų ir pagaliau taptume normali valstybė, kurioje gyvena normalūs, savo ateitimi užtikrinti piliečiai, suprantantys pirmiausia mokslo, o ne horoskopų ar saldžiakalnių partijų lyderių šnekų svarbą?

Didelių investicijų valstybė skirti nepajėgi, bet minimalios mokslo institucijų reikmės turi būti tenkinamos. Nerealu 100 mln. Lt skirti pertvarkyti visoms laboratorijoms, bet realu ir būtina žmonėms mokėti bent tuos skurdžius jų atlyginimus. Pradinių klasių mokytojas šiandien gauna didesnę darbo užmokestį už daktaro laipsnį turintį mokslo darbuotoją. Ar ilgai šitaip tęsis? Ir dar iš to darbuotojo atestuojuojant ko tik nereikalaujama:

tų. Kai šiandien melžiame tik po 4,8 tūkst. kg pieno iš kontroliuojamų karvių, o kontroliuojame tik 20 proc., tai ką tu nustebsime.

Sukurkime technologiją, kad mūsų smėlynuose išaugintume 40 cent iš hektaro grūdų. Lietuvoje bus didžiausias laimėjimas, bet pasaulio mastu – nulis, kadangi yra šalių, kur iš hektaro gaunama 100 cent. Čia ne kardiochirurgija, kur širdies persodinimo naujovės gali sudominti visą pasaulį nepriklausomai nuo to, kokio išsivystymo lygio ir turtingumo ta šalis bebūtų. Bet net ir didžiausią derlių nuėmę nieko nenustebsime, nors mums patiems tai ir labai svarbu. Štai apie ką pirmiausia ir turėtų galvoti tie, nuo kurių priklauso mūsų mokslo, taip pat ir galvijininkystės mokslo, likimas bei ateitis.

Kiaulininkystėje pasiekti 900 g prieaugį per parą šeriant tais pačiais pašarais būtų laimėjimas, mėsa pigtų. Tačiau senų tradicijų šalyse tai joks stebuklas. Ten renkami veislių deriniai, kryžminami ir tokie priesvorai gaunami. Pavieniuose židiniuose ir mes turime, bet toli gražu ne visuotiniai. Tas pat ir kitose srityse.

Matuoti ne pagal vieną mastelį

Suprantu, kad galvijininkystės mokslas – tai ne baltistika ir netgi ne biotechnologija, todėl tu pačių kriterijų taikyti ir nereikėtų. Tačiau juk prieš kelerius metus buvo taikomi. Turėtų iš gėdos numirti tie mūsų didieji reformatoriai, tačiau nemiršta. Priešingai, atrodo, jie mokosi iš klaidų ir kaip tikri chameleonai prisitaiko prie naujos valdžios, naujų aplinkybių ir pan. Suprantu, kad mokslininko paskirtis – ne sąskaitas suvedinėti su diletantais, bet vis dėlto ką siūlote?

Dovydo kovoje prieš Galijotą (2) Apie kolegą

Prof. Vytautas Landsbergis ir prof. Antanas Tyla Lietuvos mokslų akademijos salėje minint dr. Jono Basanavičiaus 150-ąsias gimimo metines

Pradžia Nr. 18

Mokslo Lietuva tęsia pašnekesį su Lietuvos Nepriklausomos Valstybės Atstatymo Akto signataru, Lietuvos teisės universiteto Valstybinio valdymo fakulteto Filosofijos katedros vedėju, pirmuoju Lietuvos mokslininkų sąjungos pirmininku prof. Bronislovu Juozu Kuzmicku. Profesorius svarsto, iš laiko nuotolio nagrinėja Lietuvos kelią į Nepriklausomybę, kartu bando įvertinti ir tuometinio šių politinių siekių ir Sąjūdžio lyderio prof. Vytauto Landsbergio vaidmenį. Dar priminsime, jog su filosofu B. J. Kuzmicku kalbėtasi prof. V. Landsbergio 70-mečio išvakarėse.

Saturnas ryja savus

Seniai žinoma, kad revoliucija, panašiai kaip mitologinis Saturnas, ryja savo vaikus. Net jeigu tai ir dainuojanti revoliucija.

Iš dalies, deja, tikrai taip. Turint galvoje jubilatą, būtų įdomu ir naudinga politiniu, moraliniu ir kitais požiūriais panagrinėti priešlandberginės kampanijos fenomeną. Turiau galvoje ne argumentuojamą ir korektišką kritiką, kurios neišvengia joks politikas. Nuo pirmųjų nepriklausomybės dienų prasidėjo puldinėjimai, kandžiojimai, tyčiojimas, mėginimai kompromituoti ir kaltinti be jokio pagrindo. Dalis žiniasklai-

dos ypač uoliai darbuos. Nutveriam kokia taiklesnė frazė ar kitokia smulkmena ir pusmetį valkiojama per laikraščius. Negalėčiau teigti, kad jau liautasi tai daryti. Joks kitas mūsų politikas nebuvo taip piktai puolams ir karikatūrinamas, kaip V. Landsbergis.

Ko gero, ne tik politikas, bet ir jokia kita mūsų asmenybė.

Iš tikrųjų. Tokio ilgalaikio ir tūžmingo priešiško tikrai nepatyrė jokia kita asmenybė. Kodėl – į galvą gali ateiti visokių minčių.

Tai mūsų tautos psichologiniai gaivalai, sukylantys prieš išskirtinę asmenybę? O gal būta (ir esama) tam tikro vairavimo ir iš išorės?

Esama vieno ir kito. Jau Sąjūdžio metu prasikišdavo asmeninės ambicijos, kai kurie žmonės laikė save labai reikšmingais, įsivaizdavo sėdėsiantys aukštos kėdės. Kiti tarsi keršijo dėl to, kad patys laiku nesuigaudė ir liko nuošaly. Bet galima buvo jausti ir kitokių motyvų girdint istoriją jums šito neatleis ir panašius pasakymus. Paprasta logika – norint silpninti kurią nors politinę jėgą, reikia stengtis kompromituoti jos vadovą.

Ekspromto meistras

Sakote, jog būtų įdomu panagrinėti antilandsberginės kampanijos fenomeną. Ar tam mūsų mokslas pribrędęs?

Mokslinio brandumo gal ir pakaktų, jeigu tik galimas tyrėjas sugebėtų būti objektyvus, nes tai gilesnio reiškinio dalis negu politinės kultūros stoka. Galima tai pavadinti socialinės psichologijos sritimi su politine potekste. Turiu pasakyti, kad

V. Landsbergis į visokius išpuolius reaguodavo ramiai, net filosofiskai, per daug nesinervindamas ir nekeisdamas savo nuostatų. Tai – nepaprastai stiprios dvasios, stojška asmenybė. Be galo darbštus ir mokantis susikaupti. Naktį paskridęs iš kokios vargančios užsienio kelionės, rytą jau sugebėdavo pasakyti puikią kalbą.

Ekspromtu?

Iš dalies ekspromtu. Vieną epizodą priminsiu iš Sąjūdžio pradžios. Minėjau, kad V. Landsbergis noriai imdavosi įvairių įsipareigojimų ir darbų, tad savaime atsidurdavo įvykių centre, tapdavo reikšmingu asmeniu. Vienas įvykis jį tiesiog pastūmėjo į lyderius. Vyko pirmasis masinis Sąjūdžio mitingas Vilniuje, Katedros (tada Gedimino) aikštėje. Buvo teikiami priesakai TSRS Aukščiausiosios Tarybos deputatams prieš jiems vykstant į Maskvą.

Pagrindinę kalbą buvo pavesta sakyti kitam Sąjūdžio atstovui. Bet išvakarėse, apie 11 val. vakaro, tas asmuo atsisakė. Nėra kam sakyti pagrindinės kalbos, svarstėme, kas kalbės. Neatsimenu, ar paprašytas, ar pats pasisiūlė V. Landsbergis. Prieš pat mitingą lynojant V. Landsbergis atsirėmęs į tribūnos kraštą dar rašėsi savo kalbos tezes. Kalbėjo trumpomis sentencijomis, bet kalba buvo raiški, nedviprasmiška, labai tikslinga. V. Landsbergis susakė svarbiausius dalykus, kuriuos tuo metu ir reikėjo pasakyti deputatams, vykstantiems atstovauti Lietuvos interesams. Tas įvykis V. Landsbergį padarė matomą, išklėlė į pagrindinius Sąjūdžio veikėjus.

Profesorius – vaizdaus žodžio meistras, kartais gal pernelyg vaizdaus. Didieji pasaulio politikai dažnai vengia itin vaizdingos kalbos, paprastai stengiasi šnekėti trumpais sakiniais ir masėms labai suprantamai. Išimtis buvo nebent Vinstonas Čerčilis, kalbėdavęs labai vaizdingai. Žinoma, ir Bonapartas Napoleonas, kurio kone kiekvienas posakis – tai sentencija, aforizmas.

Kalbos vaizdingumas išties teikia įvairių interpretacijų galimybę, teikia ir karikatūristams pakankamai peno. Diplomato kalba turi būti sausoka. Kaip kalba JAV prezidentas? Keli aiškūs sakiniai, kad kiekvienas pilietis suprastų, kas norima pasakyti.

Lietuvai 1990 m. kovo 11 d. paskelbus Nepriklausomybės Atstatymo Aktą JAV aukščiausio rango pareigūnai, net ir palaikydami lietuvių siekius, apsiribodavo viena ir ta pačia fraze: JAV niekada nepripažino Baltijos valstybių įjungimo į Tarybų Sąjungos sudėtį... Šitai nuolat pabrėždavo ir JAV prezidentas. O Lietuva, godžiai gaudydama kiekvieną užsienio diplomatijos žodį, laukdavo ir tolesnių jos žingsnių. Tačiau nesulaukdavo. Buvo sukama vis ta pati plokštelė.

Iš tiesų, kartais net pabosdavo girdėti vis tą patį, nors bėgo mėnesiai, kupini įvykių.

Kultūrininkai ir pavydas

Pripažinkite, Profesoriau, kad lietuviai nemoka būti dėkingi bent kiek labiau pasižymėjusiems savo tautos atstovams, sunkiai taikstomės su kito žmogaus sėkmėmis, ypač jei dar gerai pažįstamas, artimesnis. Išskirtinybių nemėgstame, todėl pastebėję kito akyse krislį apsidžiaugiamo, tarsi būtume radę raštą.

Tas išskirtinybių nemėgimas mane ypač stebina iš kultūrininkų aplinkos. Juk V. Landsbergis išaugo kaip tik iš jų terpės. Tarybiniais laikais įvairiuose kultūrinuose renginiuose juk drauge dalyvauta, dėl tų

Nukelta į 6 p.

Lietuvos mokslų akademijos narį korespondentą prof. Česlovą Juknę 70-mečio proga sveikina Akademijos prezidentas Benediktas Juodka

straipsnių užsienio žurnaluose, to ir ano. Juk kad daktaras taptų docentu, jis dar po disertacijos gynimo turi įgyti 5 metų mokslinio ir pedagoginio darbo stažą, tik tada į rankas gaus tuos savo skurdžius 950 Lt. *Senukuose* paprastas pardavėjas gauna savo tūkstantį visai nesirūpindamas savo kvalifikacijomis ir atestacijomis. Taigi pirmiausia reikia, kad mokslo žmogus bent šiek tiek galėtų gyventi.

Antra, svarbu pasirūpinti, kad mokslo institucijos galėtų išlaikyti bent perspektyviausius žmones. Trečia, būtina kardinaliai peržiūrėti mokslo institucijų ir mokslininkų veiklą. Bazės nėra, atlyginimai menki – kaip tokiomis sąlygomis kurti pasaulinį mokslą, kurio juk kaip tik iš Lietuvos mokslininkų ir reikalaujama. Tarsi visas pasaulis tik Lietuvos straipsnių išsiilgęs laukia. Jeigu šiandien iš karvės melžtume po 12 tūkst. kg pieno, tai visiems būtų įdomu žinoti, iš kur tokie primilžiai, tada gal ir mūsų straipsnius graibsty-

Reikia galvoti, ar mūsų skurdus šiandieninis mokslo biudžetas turi mūsų mokslą orientuoti į pasaulinio mokslo laimėjimus, o gal turi spręsti visai kitus uždavinius? Esu įsitikinęs, kad pirmiausia mums privalu rūpintis, kaip pakelti savo pačių, t. y. Lietuvos, žemės ūkį, kad jis būtų konkurentiškas, o mūsų žmonės geriau gyventų. Tada bus mažiau bedarbių, mažiau reikės socialinių išmokų, daugiau lėšų pateks į šalies biudžetą. Gerės kaimo socialinė padėtis, visa šalies infrastruktūra – štai tokį matau svarbiausią mūsų mokslo uždavinį.

Apibrėžę svarbiausią šalies mokslo uždavinį lyg ir galėtume šį savo pokalbį baigti. Žinoma, klausimų lieka labai daug ir vieno pokalbio metu jų išsemti nepavyks. Suprantu, jog tai nebuvo šventiškas interviu, kaip ir pati šio pokalbio tema, bet ačiū Jums, Profesoriau, už pareikštas mintis. Tikėkimės, kad ne tik Ponui Dievui į dangų.

Kalbėjosi Gediminas Zemlickas

Žinių ir gyvenimo džiaugsmo teikianti programa

Fulbright programos Lietuvoje minėjimo iškilnių metu Amerikos centre kalbinome buvusių programos dalyvių alumnų asociacijos prezidentą dr. DANIELIŲ PIVORIŪNĄ, kuris 2000–2001 m. pagal šios programos projektą tobulinosi JAV gamtos išteklių tarnyboje Vašingtone. Dabar D. Pivoriūnas yra Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos Teritorijų planavimo, architektūros ir urbanistikos departamento Kraštovaizdžio skyriaus vedėjas.

Fulbright programa Lietuvoje švenčia savo dešimtmetį. Kuo tai reikšminga mūsų šaliai?

Išties tai labai reikšminga, nes ši programa padėjo apie 90 Lietuvos mokslininkų bei studentų išvykti į JAV ir ten patobulinti savo žinias, įgyvendinti savo programas ir pasiekti gerų rezultatų.

Ar labai sunku prasibrauti pro Fulbright konkurso reikalavimų rėtį?

Prasibrauti gal ir nėra sunku, bet reikia išpildyti vieną svarbiausių kriterijų – reikia dirbti. Norintis pasinaudoti **Fulbright** programos galimybėmis turi parengti projektą, iš kurio būtų matyti, kokius darbus žada atlikti JAV ir kokių rezultatų tikėtis. Svarbu, kad tie rezultatai būtų naudingi abiem pusėms, t. y. ir JAV, ir Lietuvai.

Kokie Fulbright programos prioritetai, kokios mokslų sritys ar kryptys noriau finansuojamos?

Fulbright finansuoja kelias sritis ir jas pasirenka patys programos vadovai. Lietuva šioms sritims įtakos nedaro. Tiesa, dabar su LR švietimo ir mokslo ministerija bandomė tartis, kad ir mūsų valstybė tam tikrą lėšų dalį skirtų šiai programai, orientuotų ir tam tikrų sričių mūsų specialistų tobulinimą JAV.

Sričių, kurios Lietuvoje ypač aktuales?

Taip, kurios mums itin svarbios ir naudingos. Ligi šiol prioritetai buvo teikiami gamtos, aplinkos mokslams, fizikai, matematikai, filosofijai, istorijai, moters studijoms, nes visi šie mokslai buvo aktualūs ir JAV, ir Lietuvai.

Turėdamas dalyvavimo Fulbright programoje patirties, o dabar būdamas ir šios programos alumnų prezidentas, į kokį Mokslo Lietuvos skaitytąją pirmiausia norėtumėte kreiptis?

Pirmiausia noriu pasakyti, kad mūsų mokslininkų ir apskritai mūsų žmonių kvalifikacija yra iš tiesų puiki. Tačiau norintiems tobulintis užsienyje pagal **Fulbright** reikalavimus vis dėlto reikia gerai mokėti anglų kalbą, žinoti, ką jie nori išmokyti Amerikoje ir kaip tie norai būtų įgyvendinti bendradarbiaujant su JAV mokslininkais.

Turiu pasakyti, kad JAV mokslininkai – labai atviros visuomenės na-

riai. Jie noriai dalijasi savo žiniomis ir patirtimi, o mūsų žmonėms atsiveria didžiulės nemokamos duomenų bazės, bibliotekos su milžiniškais leidinių kiekiais iš viso pasaulio, o jas sukurti ir sukaupti kainavo išties dideles lėšas. Amerikiečiai mums sako: imkite, naudokitės. Tad mūsų žmonėms reikia tik norėti visu tuo sukauptu turto pasinaudoti. Bet kad galėtum pasinaudoti, reikia ir tam tikro pasirengimo. Ir noro.

ja, kaip, beje, ir Hubert H. Humphrey programą. Pastaroji skiriama mokslo ir kitų sričių administratoriams. Amerikos centras yra svarbiausias atrankos kriterijų Lietuvoje nustatytas ir taikytas. Beje, galutinę kandidatų atranką atlieka Vašingtone esantis Tarptautinis švietimo ir mokslo institutas.

Žinoma, geras profesinis pasirengimas giliai išmanant savo srities regionines ir globalines problemas,

Fulbright programos dalyvių alumnų asociacijos prezidentas dr. Danielius Pivoriūnas šios programos 10-mečio Lietuvoje minėjimo metu Amerikos centre sako sveikinimo kalbą

Pirmiausia reikia tam reikalui atsidėti, parengti projektą, pateikti **Fulbright** komisijai Lietuvoje. Galiu užtikrinti skaitytojus: jeigu jūs kruopščiai parengsite perspektyvų projektą, tai tikrai laimėsite.

Kiek man yra tekę bendradarbiauti su **Fulbright** komisija, mes gerai parengtų paraiškų iš tiesų stokojame.

Fulbright programa orientuota labiau į mokslo darbuotojus?

Ne vien, į studentus taip pat. Šiuo metu pagal **Fulbright** programą iš Lietuvos į JAV yra šiek tiek daugiau išvykusių studentų, o ne mokslininkų. Vis dėlto siekiama, kad būtų pusiausvyra.

Kokia yra Amerikos centro įtaka šiai programai?

Amerikos centras yra pagrindinė tą programą administruojanti organizaci-

kaip ir anglų kalbos mokėjimas, yra labai svarbus. Tai pagrindas norintiems tobulintis bet kurioje srityje, nes Amerikoje teks ne tik naudotis laboratorijomis, bet ir bendrauti, diskutuoti ir rengti pranešimus bei publikacijas.

Visada įdomu kiekviena asmeninė patirtis. Koks buvo Jūsų kelias į Fulbright programą?

Maždaug prieš 7 metus mano pasiūlytasis projektas, kuriame nagrinėjau rizologijos (augalų šaknų ekologijos) klausimus, buvo perneštas į atmetas. Vėliau teko vykdyti bendrą projektą su JAV žemės ūkio departamento Gamtos išteklių tarnyba. Surinkome trijų Baltijos šalių dirvožemio duomenis, pateikėme labai daug medžiagos. Tačiau analizė nebuvo padaryta, kadangi nei aš, nei mano kolegos

iš JAV vis neturėjome tam laiko. Tada pats ant savęs supykau: reikia vieną kartą tą darbą iki galo užbaigti, kad tie duomenys negulėtų bylose. Sėdau rengti projektą, parašiau, buvo gerai įvertintas, gavau **Fulbright** stipendiją ir nuo 2000-ųjų vienerius metus praleidau JAV žemės ūkio departamento Gamtos išteklių tarnyboje. Tėn savo projektą sėkmingai užbaigiau.

Jūsų asmeninis pavyzdys įdomus, nes nepatekęs į Fulbright stipendininkus pirmuoju mėginimu vis dėlto savo pasiekėte.

Bandyk ir laimėsi – tik tiek galiu pasakyti apie šią savo patirtį.

Labai jau bravūriškai skamba.

(Juokiasi.) Reikia pasakyti, kad Amerikos centro darbuotojai, kurie pirmieji vertina pateiktus projektus, neturi nei sąlygų, nei galimybių įsigilinti į atskirų mokslo sričių detales. Jiems svarbu bendrosios projekto nuostatos, tikslai ir uždaviniai: koks tai pasiūlymas, kaip jis galėtų veikti tos mokslo srities pažangą, pagaliau ar atitinka mūsų valstybės ir JAV mokslo

Tai daugiau su viešuoju administravimu susijusios studijos, į kurias gali pretenduoti teisėkūros, aplinkosaugos, švietimo ir kitų sričių atstovai. Šia programa bus siekiama rengti įvairių sričių darbuotojus, kad jie būtų pajėgūs atlikti reformų žingsnius ir remtųsi JAV tų sričių patirtimi.

Turėdamas atitinkamos tarptautinio bendradarbiavimo patirties, kaip manote, ar savo šalyje pakankamai pasinaudojame to bendradarbiavimo galimybėmis?

Jokiu būdu ne. Vis dėlto mano mylimi kolegos mokslininkai yra gana inertiški, tingūs. Pvz., biologijos srityje jie dažniausiai savo pastangas nukreipia vidinėms problemoms spręsti ir labai nedaug siekių parodo ieškodami naujų tarptautinio bendradarbiavimo galimybių. Daugelyje kryptų mums reikėtų gerokai keisti savo požiūrį, siekti didesnio novatoriškumo ir įvairumo. Nėra gerai, kai žmogus visą gyvenimą dirba vieną ir tą patį darbą. Rinkos ekonomikos šalyse mokslininkas prie vienos programos dirba ne ilgiau kaip 4–5 metus ir mėgina gilintis į kitą programą. Tegu tai ir panaši kryptis, bet skirtingi klausimai, kurių sprendimas ir teikia didesnį gyvenimo džiaugsmą, padeda geriau pajusti ir to mokslo įvairovę. Pagaliau šitaip didėja ir mokslininko erudicija.

Šis inertiškumas, apie kurį kalbate, matyt, turi ir savo priežastis. Tad gal priežastis ir reikėtų keisti? Nemanau, kad atsirastų žmogus, kuris sąmoningai norėtų būti blogas mokslininkas. Jeigu yra nepakankamai geras, tai gal reikia pirmiausia pašalinti priežastis, kurios trukdo jam būti geram. Kitaip tariant, kas darytina, kad gaivus vėjas perpūstų mūsų mokslo kolektyvus?

Viena iš tų poveikio priemonių ir yra platesnis programinio finansavimo taikymas. Šalyje tai jau daroma. Jeigu darbuotojas moka, sugeba kurti programą, tai jau yra tam tikra vizija keletams metams. Tačiau mūsų programos labai nedaug pakeičiamos ir vėl tęsiasi 5 metus. O juk jos turėtų iš esmės skirtis, kaip kad yra Anglijoje, Italijoje, JAV ir kitose rinkos ekonomikos šalyse. Tėn kas 3–5 metai darbuotojai iš esmės perorientuojami, savo žinias ir sugebėjimus gali nukreipti į visai kitas programas ir užduotis. Taip pasiekiami didesnio lankstumo, kurio, būkime atviri, labai stinga mūsų mokslininkams.

Susidaro įspūdis, kad Fulbright ir kitos panašios programos mus pratina prie pasaulyje įsitvirtinančių globalizmo reikalavimų.

Tiesa, bet aš norėčiau atkreipti dėmesį ir dar į vieną nepaprastai reikšmingą dalyką: **Fulbright** ir kitos mums siūlomos tarptautinės programos mus pratina prie seniausios pasaulyje demokratinės sistemos reikalavimų. Kaip ta sistema reiškiasi, kaip funkcionuoja, pagaliau kaip formuoja tą savo demokratine visuomenę. Mes žengiamo tik pirmuosius žingsnius valstybės ir visuomenės demokratėjimo keliu, o Amerika jau 200 metų savo demokratiją plėtoja. Bet kas įdomu: amerikiečiai nuolat pabrėžia, kad Amerika – tai demokratiją kurianti valstybė. Kokius principus, metodus naudoja, kokią patirtį gali ir mums perteikti – visa tai yra didžiulis turtas, kurį mes galime gauti. Kartu gauname ir perspektyvą, atsiduriame pasaulio mokslo sistemoje kaip visaverčiai dalyviai. Visa tai leis atsikratyti ir iš sovietijos paveldėto nevisavertiskumo kompleksų, savo žiniomis ir kvalifikacijomis pasijusti lygiais tarp lygių pasaulio piliečių.

Ačiū.

Gal žodį kitą tartumėte ir apie Hubert H. Humphrey programą?

Kalbėjosi Gediminas Zemlickas

Vytauto Didžiojo universiteto prof. Leonidas Donskis, programoje dalyvavęs 1994 m., ir Vilniaus universiteto prof. Vytis Čubrinskas (dalyvavęs 2001 m.)

Prieš dvejus metus Vilniaus universiteto Komunikacijos fakultetas laimėjo ES *Leonardo da Vinči* (Vinci) programos grantą, kurio vertė 318,4 tūkst. eurų (daugiau kaip 1 mln. Lt). Projektas – nuotoliniai kursai, skirti kelti Lietuvos ir Latvijos bibliotekininkų informacinei ir technologicinei kompetencijai. Rugsėjo 27 d. baigiamajame simpoziume, kuris vyko Adomo Mickevičiaus bibliotekoje, buvo pristatyti projekto rezultatai bei aptarta nuotolinių studijų perspektyva Lietuvoje ir pasaulyje.

Su *Mokslo Lietuvos* atstovu bendrauja Vilniaus universiteto Komunikacijos fakulteto Bibliotekininkystės katedros vedėja, Lietuvos bibliotekininkų draugijos tarybos narė doc. dr. AUDRONĖ GLOSIENĖ, kuri dalijasi mintimis apie vieną iš *Leonardo da Vinči* programos projektų – DELCIS. Tai *Nuotolinės bibliotekininkų studijos: Kompetentingos informacinės visuomenės kūrimas* (angl. *Distance Education for Librarians: creating an Information-Competent Society*) pabaigtuvės. Partnerių tinkle dalyvavo Danija, Didžioji Britanija, Graikija, Rumunija, Latvija, Estija ir Lietuva. Projektas aprėpė 10 institucijų: 4 universitetus, 3 viešąsias bibliotekas, 2 informacinių technologijų kompanijas ir 1 nevyriausybinę organizaciją.

Koks tai projektas

Šiandien sulaukėme malonaus meto, kai galima apibendrinti Leonardo da Vinči programos projekto DELCIS sėkmę Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje. Kokia šio projekto esmė?

Nors formaliai dar liko du mėnesiai, per kuriuos projektas bus vykdomas, bet šiandien apibendriname jo rezultatus. Tai buvo sėkmingas platus projektas ir jo tikslai buvo labai dideli. Per tuos 2 metus, naudodamiesi Europos Komisijos finansine parama, sukūrėme nuotolinių studijų kursus bibliotekininkams praktikams. Tai nėra akademinės programos dalis. Jie skirti bibliotekų darbuotojams, kuriems reikia naujų įgūdžių. Todėl tie kursai ir yra nuotoliniai, kad mažose bibliotekose, kur nėra vienas darbuotojas, negalintis savaitei užrakinti bibliotekos ir išvykti į kursus, galėtų ir darbo vietoje išmokti informacijos internetinės paieškos metodų, bendrauti internetu, dalyvauti naujų grupių diskusijose.

Visų kursų medžiaga buvo suskirstyta į tris dalis ir kiekvienas norintis gali pasirinkti kelis kursus. Mūsų testavimas, kursų išbandymas rodo, kad vis dėlto sugebama vienu metu įsisavinti tik vieno kurso medžiagą, nes jos yra daug, atsakymų į klausimus paieškai reikia daug laiko ir pastangų.

Nuo rugsėjo vidurio mes nuo bandomųjų kursų perėjome prie tikrų. Šiuo metu per 20 dalyvių visoje Lietuvoje mokosi paieškos ir bendravimo internetu.

Gyvi kursai

Norintys dalyvauti kursuose, matyt, turi registruotis, o kompiuteris yra jų mokytojas? Kaip visas šis kompiuterinis mokymas organizuojamas?

Taip, kursų lankytojai turi užsiregistruoti ir sumokėti dalyvio mokestį. Tada kiekvienas gauna atskirą slaptažodį ir gali naudotis medžiaga, kuri yra Vilniaus universiteto nuotolinių studijų serveryje. Kiekvienas, turintis slaptažodį, tą medžiagą gali pasiekti per savo kompiuterį. Medžiagą galima spausdinti, galima naudotis ir popieriuje. Tačiau tie kursai yra gyvi, juose daug nuo-

rodų ir interneto puslapius, o išspausdinęs šiomis galimybėmis nepasinaudosi. Mokytis geriausia sėdint prie kompiuterio.

Sakėte, kad Europos Komisija (EK) skyrė šiam projektui lėšų, tačiau bibliotekoms ar bibliotekininkams tenka už kursus mokėti. Ar tai teisinga?

Manau, kad nesusipratimo čia nėra. EK finansavo projektą, t. y. tų kursų sukūrimą. Kad tuos kursus galėtume vesti ir palaikyti, reikia ir toliau gauti lėšų. Pirmiesiems kursų dalyviams nustatėme simbolinį mokestį. Akivaizdu, kad ateityje tie kursai bus gana brangūs, nes kas 3 mėnesiai reikia peržiūrėti ir atnaujinti kursų medžiagą. Kiekvienai pamokai atnaujinti reikia 20 val. instruktoriaus darbo. Jeigu tų pamokų aštuonios, tai susidarys 160 val. Tai visas mėnuo žmogaus darbo, reikia mažiau siai mėnesio atlyginimo.

Kaip ir kiekviename projekte, čia yra ir privalumų, ir trūkumų. Vienas privalumas yra tas, kad biblioteka gali sumokėti už vieną dalyvį, o mokytis niekas nedraudžia keliems. Pažymėjimą, aišku, gaus vienas, bet realių žinių ir įgūdžių gali gauti ir keli darbuotojai.

Kaip formavo partnerių tinklą

Koks buvo Vilniaus universiteto Komunikacijos fakulteto vaidmuo vykdamas projektą? Kaip bendravote su Vilniaus universiteto biblioteka, gal ir su kitomis šalies bibliotekomis?

Mūsų fakulteto Bibliotekininkystės katedrai teko bendradarbiauti su Vilniaus universiteto biblioteka ir su Lietuvos nacionaline Martyno Mažvydo biblioteka. Šiuo metu kursų instruktoriais dirba du Nacionalinės bibliotekos, vienas Vilniaus universiteto bibliotekos ir du mūsų fakulteto darbuotojai. Esame maža katedra, o stiprybės įgyjame bendradarbiaudami. Todėl mums labai svarbu mūsų partnerių kompetencija ir žinios.

Gal apie savo partnerius pasakytumėte kiek daugiau.

Tam, kad kursai veiktų, jau minėtose bibliotekose turime partnerių. O

Apie vieną burtažodį, kurį paverčiame realybe

Vilniaus universiteto Bibliotekininkystės katedros vedėja dr. Audronė Glosienė ir Komunikacijos fakulteto dekanas prof. Renaldas Gudauskas

visą projektą įgyvendinome su partneriais iš 7 šalių: Graikijos, Rumunijos, Latvijos, Estijos, Didžiosios Britanijos, Danijos. Septintoji dalyvė yra Lietuva. Tokį mes, VU Komunikacijos fakultetas, suformavome partnerių tinklą. Kai kuriuos partnerius pažinojome ir pakvietėme dalyvauti, o EK yra „pažinčių tarnyba“, per kurią galima ieškoti partnerių. Paskelbiama projekto idėja ir besidomintys atsiliepią. Toliau vyksta derbos ir svarstymas.

Kas yra Jūsų partneriai minėtose valstybėse? Bibliotekos, bibliotekininkų rengiančios institucijos?

Įgijome partnerių ir iš verslo sektoriaus. Pvz., Graikijoje tai privati verslo kompanija *AlfaD*. Toks pat partneris yra ir Rumunijoje. Mums tai visai nauja patirtis, nes ligi šiol su verslu nesame bendradarbiavę, dirbome tik su bibliotekomis ir universitetais. Šitų partnerių kitoks požiūris, tačiau vienas *Leonardo da Vinči* programos reikalavimų ir buvo partnerių įvairovė. Programa skatina akademinį pasaulį bendradarbiauti su verslu ir praktikais.

Akademinio pasaulio dėmesys verslui lyg ir savaime suprantamas. O koks yra verslo interesus bendradarbiauti su akademine bendruomene?

Man regis, verslas mato du jam svarbius dalykus. Pirmas – naujausių žinių, t. y. akademinės veiklos rezultatų, praktinio įdiegimo galimybė. Antras – tai tarpkultūrinio bendravimo Europos projektuose galimybė. Visa tai kelia kompanijos reputaciją, daro ją matomą.

Bibliotekos tampa informacijos centrais

Kaip trumpai apibūdintumėte tą naudą, kurią visuomenei teiks nuotolinu būdu pasimokę, pasitobulinę bibliotekininkai?

Visame pasaulyje bibliotekos iš tradicinių kultūros židinių tampa informacijos centrais. Lietuvoje – taip pat. Mažuose miesteliuose ir net kaimuose žmonės turi turėti galimybę naudotis šiuolaikinėmis informacinėmis technologijomis. Pasakysiu paprastą pavyzdį: daug žmonių išvyksta į užsienį ir savo tėvams siunčia ne laiškus, o elektronines žinutes, nes tai pigiausias būdas susisiekti ir bendrauti. Iš kur, jeigu ne iš bibliotekos, mažame miestelyje geriausia išsiųsti žinutę į užsienį? Tuo labiau kad bibliotekininkas ir gali pamokyti bei padėti šitai padaryti.

Ar noriai mūsų bibliotekininkai tokią pagalbą teikia?

Manau, kad taip. Galime didžiuotis, kad nuo 2002 m. pradžios visose rajonų ir miestų viešosiose bibliotekose yra interneto ryšys vartotojams. Tai šalies Vyriausybės iniciatyva ir lėšomis įsteigti viešos prieigos prie interneto taškai. Juk ligi tol tik Atviros Lietuvos fondas ir Atviros visuomenės institutas aktyvesnėms bibliotekoms buvo sudarę galimybę dalyvauti tokiuose projektuose ir gauti finansavimą naujoms elektroninėms paslaugoms. Labai gerai, kad jau turime ir nacionalinę šios srities politiką, kuri siejasi su Vyriausybės tikslais: galvojame apie elektroninę vyriausybę ir kaip ją vietose įgyvendinti. Bibliotekos yra bet kurioje bendruomenėje, šalyje suformuotas tinklas, tad lieka tik tas bibliotekas stiprinti, aprūpinti technika. Bibliotekos puikiai gali atlikti vietinės elektroninės valdžios sklaidos funkcijas.

Nuotolinis mokymas – lyg burtažodis

Kiek šalies bibliotekų apėmė DELCIS projektas?

Šis projektas buvo skirtas pirmiau-

sia viešųjų bibliotekų darbuotojams, o jų su kaimų ir miestų filialais turime apie 1,5 tūkst. Mes nieko negalime priversti naudotis *DELCIS* projekto kursais, bet aktyviausieji jau naudojami. Beje, naudojame ir kitas mokymo formas. Galima į Vilnių atvykti savaitei ir per 40 val. kursą kompiuterių klasėje įgyti tuos pačius įgūdžius. Taigi galima rinktis, kaip patogiau. Ligi šiol tie kursai buvo nemokami, nes turėjome paramą iš Atviros visuomenės instituto. Nuo 2003 m., jeigu LR kultūros ministerija nesuformuosa aiškesnės finansinės strategijos, tie kursai bus mokami.

Tad trumpai pamėginkime įvertinti: ką jau esame laimėję šiuo metu ir kas nepadaryta.

Daugiausia, ką laimėjome, tai patyrimas. Nuotolinis mokymas – lyg burtažodis: apie jį visi kalba, atrodo labai patraukliai, bet kol pats neišbandai, naudos nedaug. Nesakau, kad esame ir kiek nusivylę, ne. Tačiau įgyta patirtis jau leidžia realistiškiau įvertinti tęstinio bibliotekininkų mokymo strategiją ir jos alternatyvas Lietuvoje. Įsitikinome, kad reikia ir vienokio, ir kitokio mokymo būdo. Reikia siūlyti kelis variantus ir taikytis prie bibliotekų galimybių.

Ar profesionalūs yra rajonuose ir kaimo vietovėse dirbantys bibliotekininkai? Gal tai, apie ką mes čia kalbame, jiems yra tik šypsų keliančios aukštos materijos?

Nelygu rajonas ir miestas. Yra tokių rajonų, kur ir kaimų bibliotekos prijungtos prie tinklo ir kaimo bendruomenės jau gali naudotis internetinėmis technologijomis. Yra ir atsiliekančių rajonų. Zarasai, Vilkaviškis, Utena, Molėtai – tai rajonai, kur ir kaimų bibliotekose kompiuterinė technika nėra naujiena.

Tarptautinis patyrimas itin svarbus

DELCIS projektas baigiasi. Kas toliau?

Rūpintis tęstinu mokymu nėra Vilniaus universiteto Bibliotekininkystės katedros tiesioginis darbas – veikiau profesinis ir moralinis įsipareigojimas. Aišku, ir toliau tęsime kursus klasėse, kompiuterių auditorijose. Rengsime ir nuotolinius kursus.

Kaip vertinate pačią baigiamąją projekto konferenciją, kurios metu ir bendraujame?

Baigdami šį projektą visi dalyviai jaučia moralinį pasitenkinimą. Ypač sėkmingai dirbo latviai. Jie tokius pat kursus sukūrė savo šalyje ir taip pat rūpinasi, kaip juos tęsti, iš kur gauti lėšų. Turime daug bendrų problemų.

Mūsų partneriai, ypač iš Danijos ir Didžiosios Britanijos, yra labai dinamiškos institucijos. Kas keletas mėnesių visada turi daug ką naujo mums pasakyti. Mums tas patyrimas labai svarbus. O konferencija kaip tik ir yra ta vieta, kur tuo patyrimu galime keistis.

Leiskite palinkėti Jums ir katedrai sėkmės ugdant bibliotekininkus ir tobulinant šalies bibliotekose darbo vietas bei darbuotojų profesinį lygį.

Ačiū. Noriu tik atkreipti dėmesį, kad auditorijoje sėdi apie 30 mūsų studentų, kurie gal geriau matys darbo bibliotekose perspektyvą. Įsitikins, kaip sparčiai mūsų šalies bibliotekos automatizuojamos ir kompiuterizuojamos.

Puikus akcentas mūsų pašnekesio pabaigai. Ačiū.

Kalbėjosi
Gediminas Zemlickas

ES Leonardo da Vinči programos baigiamąjį simpoziumą Adomo Mickevičiaus bibliotekoje atidarymo metu

Išskirtinė baigiamąjį simpoziumo ypatybė ta, kad jame dalyvavo daug studentų

Dovydo kovoje prieš Galijotą (2)

Atkelta iš 3 p.

pačių dalykų sielotasi ar kovota. Bet kai tik V. Landsbergis tapo viena pirmųjų valstybės figūrų, tuojau pat iš daugelio tų pačių kultūrininkų išgirdavome nepatenkinto niurnėjimo ir kritikos. O juk tie kritikai buvo tokie pat nepriklausomybininkai, to paties siekiantys. Tačiau prasiverždavo tarsi pagieža ant pačių savęs: juk mes galėjome būti jo vietoje...

Prisimenu inteligentų poziciją, kai kūrėsi Sąjūdis. Vieni stovėjo ir laukė, kuo baigsis, kiti pritarė, tretie abejojo dėl tokio žingsnio reikalingumo ir ar tai daroma laiku. Buvo ir bijojusių. Tačiau kai traukinys pajudėjo, pradėjo kurtis Vilniaus sąjūdis, vėliau – nepriklausomos valstybės institucijos, tai ir tie patys abejojusieji jau šoko vyti, deja, ne visada sėkmingai.

Tai tuo ir skyrėsi nuo daugelio paleiviu mūsų aptariamą profesorius: niekada neatsakydavo asmeninės atsakomybės, reikėsi kaip nepaprastai darbštus ir kruopštus, net preciziškas politikas. Daugeliui inteligentų kaip tik to tikslingumo, darbštumo ir atsakomybės dažnai stinga.

Taip, esu įsitikinęs, kad tuo metu joks kitas mūsų politikas papras-

čiausiai nebūtų atlaikęs V. Landsbergio pačius užgrūvusio krūvio. Kalbu apie psichologinį krūvį. Kai reikia daug dirbti, o kartu atsimušinėti nuo įvairiausių nebūtų kaltinimų ir dar drąsiančių žodį žmonėms pasakyti. Juk iš visos Lietuvos nuolat važiuodavo žmonės, klausdavo, ką jiems daryti, nes vietos ne visur Sąjūdis turėjo persvarą, daug sąjūdininkų buvo atleidinėjami iš darbo ir kitaip nukentėdavo. Tarybinė nomenklatūra buvo labai suirzusi.

Atsitraukimo scenarijus nebuvo

Iš politikų laukiama diplomatiškumo ir didelio šaltakraujiškumo, bet juk žmogus nėra robotas ir ne visa apskaičiuojantis kompiuteris. Retai pagalvojama: o kaip aš pats toje ar panašioje situacijoje pasielgčiau?

Tuo metu buvo visiškai neaiški situacija, niekas negalėjo užtikrinti, kad išliksime. Rizikos situacijoje kiekvienas žmogus sau kartais leidžia daugiau negu įprastai.

Ar turėjote tuo metu scenarijų, ką daryti, jeigu nepriklausomybės nepavyktų išsaugoti?

Būtų nelikę demokratiškai išrinktos Aukščiausiosios Tarybos deputatų, visi būtume buvę kur nors padėti.

Buvote pasirengę papildyti lietuvių tremtinių gretas?

Į Sibirą tada jau lyg ir nebuvo tremiama. Negali žinoti, kas būtų tada įvykę ir kaip toliau būtų klostęsi kiti reikalai.

Maždaug tuo pačiu metu, nuo 1989 m., buvote pirmasis Lietuvos mokslininkų sąjungos pirmininkas.

Buvau juo dvi kadencijas, bet man pradėjo nepaprastai stigti laiko, nes buvau ir LR Aukščiausiosios Tarybos-Atkuriamojo Seimo pirmininko pavaduotojas. Reikalų ir rūpesčių nuolat vis daugėjo, o norint gerai dirbti bet kurį darbą reikia tik jį ir dirbti. Jeigu bent kiek nutolsti nuo organizacijos veiklos, tai ji ir nukentčia. Todėl trečiąją kadenciją Lietuvos mokslininkų sąjungos pirmininku buvo išrinktas fizikas prof. Kazimieras Pyragas.

Tačiau prisimenu, kaip 1989 m. artėjant Lietuvos mokslininkų sąjungos pirmajam suvažiavimui rengėme šios organizacijos statutą, daug diskutavome, rūpinomės mokslo šalyje pertvarka. Žodžiu, dideles viltis siejome su ateitimi ir Mokslininkų sąjungos veikla.

Ar dažnai tekdavo su tuometiniu LR Aukščiausiosios Tarybos-Atkuriamojo Seimo pirmininku prof. Vytautu

Lietuvos teisės universiteto garbės daktaras prof. Vytautas Landsbergis

Landsbergiu spręsti ir šalies mokslininkams svarbius klausimus?

Bene kiekvieną vakarą iki 23–24 val. posėdžiavau LR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumas. Tada dar buvo išlikusi visa ankstesnė įstatymų leidžiamosios valdžios struktūra. Tiems posėdžiams pirmininkaudavo dažniausiai V. Landsbergis. Tada svarstydavome daug klausimų, taip

pat ir kai kuriuos Lietuvos mokslo reikalus. Tuo metu V. Landsbergis vis dažniau prašydavo mane vietoje jo vykti į užsienio šalis. Praktiškai man teko gilintis į daugelį užsienio politikos klausimų, taip pat rūpintis mokslo ir kultūros sritimi.

Ar tai bent kiek nors siejosi su Mokslininkų sąjungos veikla?

Labai nedaug.

Humanitarai stovėjo po medžiu

Vis dėlto gal Jums pavyktų apibūdinti paties prof. V. Landsbergio požiūrį į mokslą? Bent jau sprendžiant iš to, kiek Jums tekdavo mokslo reikalais diskutuoti, tartis. Juk tuo metu (1991 m.) buvo priimtas LR mokslo ir studijų įstatymas, taigi prasidėjo ir mokslo reforma šalyje. Suprantama, jog visa tai negalėjo vykti be Aukščiausiosios Tarybos priimtų įstatymų ir sprendimų.

Prof. V. Landsbergis palaikė mokslo įstaigų ir organizacijų reformą. Didelis oponentas mums tuo metu buvo tuometinė Lietuvos mokslų akademija, ypač šios Akademijos prezidiumas, nors daugelis MA buvusių institutų ir palaikė reformą, ypač aktyvūs buvo fizikos, matematikos sričių institutai, kur itin stipri buvo Sąjūdžio dvasia. Humanitariniai institutai laikėsi pasyviai ir savo nuomonę reiškė silpnai.

Ir šitai labai keista, nes būtent humanitarai pirmieji lyg ir turėtų pajusti pertvarkos, pokyčių dvasią šalyje, kai dar nėra akivaizdžių permainų ženklų. Tačiau Lietuvoje įvyko kitaip. Be to, juk ir prof. V. Landsbergis – ryškus humanitarinių mokslų atstovas. Kaip Jūs tą susidariusią padėtį pakoментuotute?

Tą patį galėčiau pasakyti ne tik apie humanitarinius institutus, bet ir apie Vilniaus universitetą, išskyrus nebent keletą šios Alma mater asmenybių. Vilniaus universitetas buvo gana pasyvus Sąjūdžio atžvilgiu. Esu ir priešišku vertinimų girdejęs iš kai kurių šio Universiteto darbuotojų.

Bus daugiau

Kalbėjosi Gediminas Zemlickas

VILNIAUS PEDAGOGINIS UNIVERSITETAS

skelbia konkursą užimti šias pareigas:

Technologijos ir dailės pagrindų katedroje – 1 asistento, 0,5 profesoriaus etato;

Bendrosios fizikos katedroje – 0,25 profesoriaus etato, 0,25 docento etato, 1,25 asistento etato;

Kietojų kūno optikos laboratorijoje – 0,5 mokslo darbuotojo etato;

Teorinės fizikos ir kompiuterijos katedroje – 0,5 docento etato;

Astrofizikos laboratorijoje – 0,5 vyresniojo mokslo darbuotojo etato;

Techninių disciplinų katedroje – 0,5 docento etato, 0,5 profesoriaus etato;

Informatikos katedroje – 0,25 asistento etato;

Anglų filologijos katedroje – 1 docento, 0,25 asistento etato;

Rusų literatūros katedroje – 0,5 docento etato;

Socialinės pedagogikos katedroje – 0,3 profesoriaus etato, 0,5 lektoriaus, 1 asistento;

Psichologijos katedroje – 1 asistento;

Psichologijos didaktikos katedroje – 1,5 profesoriaus etato, 1 docento, 1 asistento;

Pradinio ugdymo katedroje – 0,25 docento etato, 0,5 asistento etato;

Meninio ugdymo katedroje – 1,25 lektoriaus etato, 1,15 asistento etato;

Etikos katedroje – 0,5 asistento etato;

Muzikos katedroje – 0,75 asistento etato;

Ikimokyklinės pedagogikos katedroje – 1,75 lektoriaus etato, 0,25 asistento etato;

Lietuvių kalbos katedroje – 0,5 asistento etato;

Buities kultūros katedroje – 0,5 docento etato, 2 asistentų;

Botanikos katedroje – 2 docentų, 1 lektoriaus, 1,5 asistento etato;

Bendrosios geografijos katedroje – 1 docento, 1,5 asistento etato;

Chemijos katedroje – 0,5 profesoriaus etato, 2 docentų, 1,5 lektoriaus etato;

Kūno kultūros teorijos katedroje – 1 asistento;

Biologinės įvairovės ir technologijų laboratorijoje – 0,5 vyresniojo mokslo darbuotojo etato;

Zoologijos katedroje – 1 asistento;

Katalikų tikybos katedroje – 0,5 lektoriaus etato, 1,5 asistento etato;

Politologijos ir sociologijos katedroje – 1,5 profesoriaus etato, 0,75 docento etato, 3 asistentų;

Istorijos didaktikos katedroje – 1 asistento, 0,5 lektoriaus etato;

Baltų proistorės katedroje – 1 docento, 0,25 lektoriaus etato;

Lietuvos istorijos katedroje – 1 asistento;

Ekonomikos katedroje – 0,5 profesoriaus etato, 1 docento.

Prašymai ir dokumentai priimami 10 dienų nuo paskelbimo dienos Personalo skyriuje, 101 kab., Studentų g. 39, Vilnius, tel. 2 79 00 89.

Su konkurso nuostatais galima susipažinti Universiteto interneto svetainėje www.vpu.lt.

Išrinktiems mokslininkams (profesoriams, habilituotiems daktarams, docentams, daktarams) gali būti suteikiami tarnybiniai butai.

Rektorius

VILNIAUS GEDIMINO TECHNIKOS UNIVERSITETAS

skelbia konkursą užimti šias pareigas:

Geotechnikos mokslo laboratorijoje – vyresniojo mokslo darbuotojo (1 vieta, 1 etatas).

Dokumentai priimami 2 savaites nuo paskelbimo spaudoje dienos Personalo direkcijoje, 501 kab., Saulėtekio al. 11, Vilnius, tel. 76 78 60.

Rektorius

VYTAUTO DIDŽIOJO UNIVERSITETAS

praneša, kad 2002 m. gruodžio 13d. 14 val. VDU CR Mažojoje salėje (Daukanto g. 28, Kaunas) bus ginama NOMEDOS AUSMANIENĖS daktaro disertacija tema „IŠEMINĖ ŠIRDIES LIGA SERGANČIŲ MOTE-RŲ PSICHOSOMATINIŲ RYŠIŲ YPATUMAI“ (socialiniai mokslai, psichologija, 06 S).

Doktorantūros komitetas:

pirmininkas – prof. habil. dr. **Antanas GOŠTAUTAS** (Vytauto Didžiojo universitetas, socialiniai mokslai, psichologija, 06 S);

nariai:

prof. habil. dr. **Danguolė BERESNEVIČIENĖ** (Vilniaus pedagoginis universitetas, socialiniai mokslai, psichologija, 06 S);

prof. habil. dr. **Stanislava DOMARKIENĖ** (Kauno medicinos universiteto Kardiologijos institutas, biomedicinos mokslai, visuomenės sveikata, 10 B);

Ph. D. **Peter G. KAUFMANN** (JAV, Betesda, Širdies, plaučių ir kraujo institutas, socialiniai mokslai, psichologija, 06 S);

doc. dr. **Mindaugas RUGEVIČIUS** (Klaipėdos universitetas, socialiniai mokslai, psichologija, 06 S);

oponentai:

prof. habil. dr. **Vytis VYLIŪNAS** (Vytauto Didžiojo universitetas, socialiniai mokslai, psichologija, 06 S);

dr. **Arvydas BŪTA** (Kauno medicinos universitetas, Psichologijos ir reabilitacijos institutas, socialiniai mokslai, psichologija, 06 S).

Su daktaro disertacija galima susipažinti Lietuvos nacionalinėje M. Mažvydo, Vytauto Didžiojo universiteto ir Klaipėdos universiteto bibliotekose.

Rektorius

Pradžia Nr. 16

Net ir pasaulio žmonės turi gimtinę

Prieš 5 metus Lietuvos mokslų akademijos prezidentui, Vilniaus universiteto rektoriui akad. Benediktui Juodkai, kuris tada buvo dar tik prorektorius, teko dalyvauti mokslinėje konferencijoje Čilėje. Jos atidarymas vyko Čilės katalikų katedroje universitete Santjago. Didžiuliam fojė stovėjo, pasak profesoriaus, sunkiai įsivaizduojamo dydžio skulptūra pirmajam šio universiteto rektoriui. Dešinėje buvo kita skulptūra, gerokai mažesnė, kuklesnė, su užrašu *Ignacio Domeyko*. Šalia B. Juodkos stovėjęs Lenkijos mokslų akademijos prezidentas savo draugams aiškino: *Matote, mūsų žmogus, lenkas, buvo vienas žymiausių XIX a. Čilės piliečių, šio universiteto trečiasis rektorius*. Žinoma, B. Juodka neištvėrė ir pateikė savo šios skulptūros interpretaciją: *Kolegos, patikėkite, tai lietuvis, kuris keturias kadencijas buvo renkamas šio garbingo Čilės universiteto rektoriumi ir jam vadovavo*.

Sunku pasakyti, kaip kiti konferencijos dalyviai reagavo į šiuos dviejų šalių mokslų akademijų prezidentų beužsimezgančius debatus, bet patys prezidentai juk buvo ne tik kolegos, bet ir geri draugai, tad ši ginchą išsprendė taikiai ir išmintingai: tokios asmenybės kaip Ignotas Domeika ar Adomas Mickevičius priklausė ne vienai tautai, o visai žmonijai. Toks mokslininkas, pasak B. Juodkos, yra ir Gedučių fenomenas Šiaurės Lietuvoje Theodoras Grotthusas. Tai – pasaulio žmonės.

Tačiau net ir pasaulio žmonės turi savo gimtinę, tėvynę, savąją *alma mater* ir daugelį kitų kiekvienam žmogui svarbių dalykų, kurie jį riša prie konkretaus žemės lopo. Ką žinome apie Ignoto Domeikos tėvus ir kilmę?

Garsios bajorų giminės atstovai

Tai Lietuvos bajorai, turėję dar XV a. suteiktą herbą *Danguel*. Pasak mokslininko proproanūkės ponios Paz Domeyko, Čilėje gyvenantys I. Domeikos palikuonys saugo Kontrimų-Domeikų giminės bajorų titulų dokumento kopiją. Minimas dokumentas buvo sudarytas 1824 m. kovo 18 dieną Minske ir turėjo patvir-

Perkopes Andus sugrįžta į Tėvynę (4)

Kontrimų-Domeikų šeimos herbas
Danguel

tinti senos ir garbingos iš protėvių paveldėtos bajorystės įrodymą.

Susirinkusiems valdžios atstovams Tadas (Tadeo), Kazimiero Domeikos sūnus, Vileikos apylinkės valdytojas, minėtais metais ir dieną pateikė raštą, iš kurio aiškėja šios giminės priklausymas bajorystės luomui. Atstovams buvo pristatytas ir *Danguel* herbas, kuris karaliaus Vladislavo suteiktas 1498 metais. Herbą sudaro auksinis žaliu pagrindu skydas, jame vaizduojama ranka su dviem apsvijusiais vynuogių lapais ir šalmas, kurį puošia trys stručio plunksnos.

Bajoras Tadas Domeika pasiremdamas lenkų autorių kronikomis ir Lenkijos karalių dekretais įrodė, kokie reikšmingi buvo jo protėviai įvairių valdovų laikais, kokias buvo įgiję privilegijas ir kaip plačiai paplitę „keliuose Lenkijos karalystės kraštuose“. Paties bajoro Tado Domeikos šeima įsikūrusi Lietuvoje – Vilniaus apylinkėse, kuriose teisėtai valdo jiems priklausančias žemes. Aptariamam metu šiai šeimai Vileikos apylinkėje priklausė Sisiec vietovė, kuri buvo dovanota už tarnavimą Lenkijos karalystei.

Tadas Domeika priminė ir 1790 m. gruodžio 13 d. (gruodžio 2 d. pagal Rusijos kalendorių) Lietuvos bajorų susirinkimą, kuris taip pat skelbė Kontrimų-Domeikų šeimos bajorystę. Tai buvo įregistruota Pirmojoje bajorų knygoje. Maža to, bajoras Tadas Domeika pateikė septynių ankstesniųjų savo giminės kartų bajorystės įrodymą, pristatė ir dokumentą, pagal kurį jam teisėtai priklausė garbinga Mstislavlio vaivadijos Kardo nešėjo pareiga senojoje Lenkijos karalystėje.

Maža to. Kaip aišku iš įrodymų, kurie 1798 m. buvo pateikti Lietuvos bajorų susirinkimo pirmininkui grafiui L. Tiškevičiui (Luis Tyszkiewicz), bajorai Kontrimai-Domeikos pri-

Ignoto Domeikos palikuonė Eva Maria Odachowski Pohl, svečiai iš Baltarusijos Tatjana Machnač ir Baltarusijos nacionalinės mokslų akademijos narys korespondentas prof. Anatolijus Machnačius, šios Akademijos tikrasis narys, Bioorganinės chemijos instituto direktorius Fiodoras Lachvičius ir viešnia iš Australijos ponija Paz Domeyko

klausė pirmiesiems, labai aukštiems Lenkijos karalystės bajorams ir daugelis jų valstybėje užėmė labai aukštas pareigas. Antai ponas Motiejus (Mateo) Domeika buvo Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės Didžiojo valstybės antspaudo sekretorius.

Mes taip pat skelbiame ypatingu būdu, kad Tado, Lietuvos Kardo nešėjo, ir Motiejaus, Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės Sekretoriaus, palikuonys yra ponai Ipolitas, Ignotas,

Ignotas Domeika – Čilės universiteto rektorius. Iš Tygodnik ilustrowany, Lietuvos MA biblioteka

Leonas, Juozapas ir Dionyzas Kontrimai-Domeikos, ir kad mes juos užregistruome kaip pirmąją Lietuvos bajorų klasę: DATUM ET SUPRA, – teigiama Kontrimų-Domeikų giminės bajorų titulų dokumente, kuriame taip pat patvirtintos ir imperatorės Jekaterinos II aptariamai šeimai suteiktos privilegijos. Kaip ir dera tokiam svarbiame dokumente, pateiktas vienuolikos bajorų liudininkų sąrašas.

Beliktų pasiaiškinti, kas buvo tie Kontrimai, kurie kartu su Domeikomis jau nuo XV a. dalijosi tuo pačiu herbu ir šlovingu protėvių nuopelnais. Pačių Domeikų giminėje paplitusi nuomonė, kad vienas jos giminės pradininkų – Kontrimas, buvęs garsus XIII a. lietuvių karžygis. Ilgainiui Kontrimų vardas liko nerašytinės giminės istorijos, o gal, teisingiau, legendinės praeities paveldas. Išliko tik Domeikų pavardė.

Jei ne dėdės

Mums šiuo atveju svarbiausias šios garbingos giminės atstovas – Ignotas Domeika gimė Nedzviadkos dvare, Naugarduko krašte, taikos teisėjo Antano Ipolito Domeikos ir

Karolinos iš Ancutų giminės šeimoje. Tėvas buvo teisingas ir gerbiamas žmogus, bet mirė, kai Ignotui tebuvo septyneri. Motinai teko rūpintis penkiais našlaičiais likusiais vaikais – vyriausiuoju Adomu, penkeriais metais jaunesniu Ignotu, už pastarąjį metais jaunesniu Kazimieru bei dviem dukromis – Marija ir Antanina. Tai motina išmokė savo vaikus pirmųjų raidžių, skaityti. Sunku pasakyti, kaip būtų susiklostę visų jų, taip pat ir Ignoto likimas, jeigu ne dėdė bendravardis Ignotas Domeika, gyvenęs Žyburtauščinos (Żybur-towszczyzna) dvare. Dėdė labai rūpinosi sūnėnu, tam tikra prasme net atstojo tėvą. Šiame dėdės dvare I. Domeikai bus lemta gyventi gerus šešerius metus (nuo 1824 m.), už dalyvavimą filomatų draugijoje bus tardomas, jam bus uždrausta gauti valstybinę tarnybą ir teks gyventi faktiškai tremties sąlygomis kaime, užsiimant ūkininkavimu. Bet neužbėkime įvykiams už akių. Tuo labiau kad reikia bent keliais žodžiais pristatyti ir kitą I. Domeikos dėdę – Juozapą Domeiką.

Pastarasis jaunojo Ignoto Domeikos gyvenime suvaidino taip pat svarbų vaidmenį. Manoma, kad būtent šio dėdės dėka dešimties metų sulaukusiam Ignotui ir buvo parinkta kaip tinkamiausia šešiametė Pijorų mokykla Ščiutine, nors nuo Nedzviadkos Naugardukas buvo arčiau ir ten garsėjo dominikonų mokykla (joje mokėsi Adomas Mickevičius). Matyt, reikalas tas, kad Lietuvos provincijos pijorai garsėjo ypač geru gamtos mokslų mokymu, kvalifikuotais dėstytojais, puikiais gamtos mokslų kabinetais. Ščiutino Pijorų mokykla buvo pavaldi Vilniaus universitetui ir tuo metu gana plačiai garsėjo savo mokymo lygiu, puikiais dėstytojais. Visa tai atitiko ir Ignoto dėdės Juozapo įsivaizdavimą, kokie mokslai jo sūnėnui atvertų tolesnių studijų galimybes, ateityje duotų didžiausios naudos. Mat pats Juozapas Freiberge buvo mokėsis Kalnakašybos akademijoje, kur tarp kitų klausėsi ir neptūnizmo autoriteto paties Abrahamo Gotlybo Verne-rio geologijos ir mineralogijos paskaitų.

Kai kurie dalykai, pvz., matematika, Pijorų mokykloje Ščiutine buvo dėstoma universitetiniu lygiu. Taip pat mokyta fizikos, chemijos,

geografijos, geologijos ir kitų mokslų. Kokia puiki tai buvo mokykla, faktiškai kolegija, mums primena ten buvę įrengti chemijos, gamtos, istorijos ir mineralogijos, zoologijos ir botanikos kabinetai, turtinga biblioteka. Pijorų mokykloje dėstė ir būsimasis Vilniaus universiteto profesorius Stanislovas Bonifacas Jundzilas, kuris Ščiutine buvo įkūręs puikų botanikos sodą. Panašų sodą jis vėliau kūrė ir Vilniuje, kai iš Pilies g. Nr. 22–24 kiemo Žano Emanuelio Žilibero įkurtasis ir Johano Georgo Forsterio puoselėtasis Vilniaus universiteto botanikos sodas buvo keliamas į Sereikiškes, prie Vilnelės, į šalia Bernardinų vienuolyno esančią teritoriją.

Bet grįžkime prie I. Domeikos, kuris aptariamame Pijorų mokykloje Ščiutine mokėsi 1812–1816 metais. Ten išryškėjo jo polinkis į matematiką, mineralogiją. Šiuos savo polinkius I. Domeika vėliau sustiprino studijomis Vilniaus universitete ir Paryžiaus kalnakašybos mokykloje, o pritaikyti savo šių sričių žinias galėjo gyvendamas ir dėstydamas Čilėje.

Labiausiai mylėjo brolių Kazimierą

Ne be nuostabos ir susižavėjimo pažymėsime, kad visi trys broliai Domeikos, nors ir anksti netekę tėvo, mokėsi Vilniaus universitete, gavo puikų išsilavinimą. Tuo pačiu metu penkeriais metais už Ignotą vyresnis brolis Adomas studijavo literatūrą, kiek vėliau prie brolių prisidėjo ir jaunėlis Kazimieras.

Vilniaus imperatoriškojo universiteto studentų registracijos knygoje 557-uoju numeriu įrašyta Ignoto Domeikos pavardė, ir šis įrašas įnešė gerokos painiavos į vėlesniųjų laikų lietuviškąją domeikiana, šio mokslininko gyvenimo ir veiklos tyrinėjimą. Mat I. Domeika minėtoje studentų registracijos knygoje pažymėjo klaidingą savo gimimo datą – 1801-uosius metus. Metais save pasendino ir kaip neva penkiolikmetis buvo priimtas į universitetą. Iš tikrųjų jam tebuvo 14 metų. Nors labai jaunas ir nuo septynerių metų našlaitis, bet buvo spėjęs gauti gana tvirtus mokslų pagrindus. Už tai galėjo būti dėkingas vienuoliams pijorams, kurių vadovaujamoje mokykloje Ščiutine mokėsi, taip

Nukelta į 8 p.

Geologai prof. Juozas Paškevičius, prof. Algimantas Grigelis ir Geologijos tarnybos viršininkas Juozas Mackevičius Vilniaus m. mero Artūro Zuoko priėmimo, skirto I. Domeikos 200-osioms gimimo metinėms, metu

Perkopes Andus sugrįžta į Tėvynę (4)

Atkelta iš 7 p.

pat ir tuometiniam namų mokytojui Anuprui Petraškevičiui, kuris Ščiutine rūpinosi broliais Adomu ir Ignotu Domeikomis, vėliau kartu su jais studijavo Vilniaus universitete.

Ypač artimi ir šilti ryšiai Ignotą siejo su broliu Kazimieru. Kazimieras vėliau rūpinosi Nedzviadka, susirašinėjo su Čilėje gyvenusiu Ignotu, kuris po sūnelio Henriko mirties net buvo išsirengęs vykti į Europą ir susitikti su broliu. To padaryti jam nepavyko, o Kazimierui mirus Ignotas jautė didžiulį sielvartą, kad taip ir nesugebėjo su broliu pasimatyti. Kazimieras testamentu broliui Ignotui paliko pusę Nedzviadkos dvaro. Tai dėl šios dalies tartis su dėde Ignotu į Čilę 1876 m. vyko antrasis Kazimiero sūnus Leonas. Kelionė savaip ir nelaukta linkme pakreipė Domeikų šeimos likimą.

Kultūros istorijoje ir klaidos gali turėti vertę

Iš Vilniaus universiteto, šio mokslo ir kultūros lopšio, per visą jo 423 metų istoriją į platų gyvenimo kelią išėjo daugybė žmonių, kurių darbai, veikla ir gyvenimas turėjo įtakos daugeliui tautų ir valstybių. Rektorius akad. Benediktas Juodka teigia, jog maždaug 60 proc. šiuolaikinio Lietuvos mokslo, verslo ir politikos elito – tai šio Universiteto auklėtiniai. Ignoto Domeikos 200-osioms gimimo metinėms skirtoje konferencijoje Vilniuje ne kartą buvo pabrėžta, jog žymiausi Vilniaus universiteto auklėtiniai per visą jo daugiametę istoriją – tai poetas Adomas Mickevičius ir gamtos mokslų atstovas Ignotas Domeika. Įdomu, jog abu studijas šiame universitete pradėjo nuo tų pačių fizikos ir matematikos mokslų. Tiesa, Adomas me-

Vilnių pamilau, kaip savo protėvio miestą

Ignotui Domeikai skirtoje konferencijoje į keletą *Mokslo Lietuvos kraštiečio mokslininko proproanūkė* ponias PAZ DOMEYKO, kuri jau antrą kartą į Vilnių atskrido iš tolimosios Australijos. Su viešnia kalbėtasi susipažinimo vakaro metu, kuris dar prieš prasidedant konferencijai buvo surengtas *Žaltvykslės kavinėje*. Ponia Paz Domeyko kalbėjo ispaniškai, bet tai nebuvo joks kliuvinys, nes šalia sėdėjo prof. Romualdas Šviedrys, ne vienerius metus gyvenęs Kolumbijoje. Profesorius atliko kvalifikuoto vertėjo vaidmenį, tiesa, dažnai pamišdamas, kad šį kartą jis tėra vertėjas: mat su miela ponias pasikalbėti ispaniškai – ir dar apie Ignotą Domeiką! – pačiam prof. R. Šviedriui tai buvo, ko gero, iš aukščiau siųsta dovana. Suprantama, jog šiomis aplinkybėmis *Mokslo Lietuvos* redaktorius gal ir kiek įkyrus klausimai viešniai susipažinimo vakare galėjo atrodyti tik tam tikras nepatogumas, su kuriuo geriau susitaikyti, kai išvengti vis vien neįmanoma.

Gerbiamoji ponias Paz Domeyko, kokie pirmieji Jūsų išpūdžiai, atvykus į Lietuvą?

Prieš 3 metus, kai pirmą kartą lankiausi Lietuvoje, pamilau šią šalį. Tokie buvo mano pirmieji išpūdžiai ir jie antrą kartą atvykus į Vilnių tik sustiprėjo.

Kas jums čia padarė išpūdį – gamta, architektūra, o gal žmonės?

Vilnių pamilau dėl to, kad čia mano proprosenelis Ignotas Domeika studijavo universitete, subrendo kaip asmenybė. Esu labai jautri, todėl visa tai mane labai veikia. Juk čia, galima pasakyti, mano giminės pradžia. Tad kaip galėčiau nemylėti šito krašto?

Ignoto Domeikos kūrybinis palikimas, jo nuveikti mokslo darbai šiaandien priklauso visam pasauliui, tačiau lietuviams, baltarusiams, lenkams, čiliečiams tai yra ypatinga vertybė, nes kiekvienai iš čia paminėtų tautų Ignotas Domeika yra savas, o jo mokslinis ir kūrybinis palikimas yra neatsiejama Lietuvos, Baltarusijos, Lenkijos, Čilės mokslo istorijos dalis. Kaip Jums atro-

I. Domeikos proproanūkė Paz Domeyko Vilniaus konferencijoje skaito pranešimą apie savo žymiojo protėvio šeimos gyvenimą

do, ar dalijantis Ignoto Domeikos kūrybinį palikimą negali kilti ir tam tikra konkurencija: kam jis turėtų priklausyti daugiau, kam mažiau?

Pirmiausia turiu pasakyti aiškiai ir be užuolankų, kad Ignotas Domeika buvo lietuvis, vadino save lietuviu. Jam buvo artimi jo gero bičiulio poeto Adomo Mickevičiaus, taip pat Vilniaus universiteto ugdytinio, posmai, kuriais prasideda poema Ponas Tadas:

Tėvyne Lietuva, mielesnė už sveikatą!

Kaip reik tave branginti, vien tik tas pamato,

Kas jau tavęs neteko. Nūn tave vaizduoju

Aš, ilgesy grožiu sujuodintas tavuoju*.

Tačiau lietuviai nėra tokie godūs, kad pavydėtų šios asmenybės kitoms tautoms. Mes puikiausiai suprantame, kad sąvoką Lietuva poetas vartojo istorinės Lietuvos, t. y. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės prasme. Todėl į šią sąvoką galime pretenduoti ne tik mes, etniniai lietuviai, bet ir baltarusiai bei kiti buvusios istorinės Lietuvos žemių atstovai. Adomui Mickevičiui, kaip ir jo bendražygiui Ignotui Domeikai, sąvoka lietuvis reiškė ne tautinę, bet istorinę, regioninę priklausomybę.

(Juokiasi.) Gimiau Čilėje, bet jau 30 metų gyvenu Australijoje, todėl tam tikra prasme taip pat jaučiuosi išėjęs iš savo Tėvynės, tegu ir savo noru išėjusi. Todėl galiu sakyti, kad pabuvojusi Lietuvoje geriau pradėjau jausti ir Ignoto Domeikos nostalgia savo tėvynei.

Jūs visai neatsitiktinai prisiminėte Adomą Mickevičių. Šios dvi asmenybės – Adomas Mickevičius ir Ignotas Domeika – susieja daugelį tautų. Per šias asmenybes, jų palikimo tyrinėjimą lietuviai, baltarusiai, lenkai, čiliečiai, paga-

* Vertė Vincas Mykolaitis-Putinas

Ponia Paz Domeyko susipažinimo vakaro metu su Lietuvos mokslo istorikų ir filosofų asociacijos prezidentu prof. Juozu Algimantu Krikštopaičiu ir Niujorko politechnikos universiteto prof. Romualdu Šviedriu

Gedimino Zemlicko nuotrauka

Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos generalinis direktorius Valentinas Milaknis, LR švietimo ir mokslo ministerijos viceministras Rimantas Vaitkus ir Vilniaus m. meras Artūras Zuokas pradedant Domeikai skirtą renginį

Santjage Leonas Domeika pamilo savo pusseserę Anitą, mylimą dėdės Ignoto Domeikos dukterį. Leonas paprašė Anitos rankos.

Meilė buvo abipusė, tad vienintelis dalykas, dėl kurio išimylėliams pavyko sutarti su tėvu – tai metus palaukti. Susitarta, kad Leonas grįš į Lietuvą, o po metų, jeigu jausmai neišblės, vėl atvyks į Santjagą ir jaunieji susituoks.

Metai pasirodė per ilgą laiką išbandymas ir jau po pusmečio, 1876 m. lapkritį, Leonui antrą kartą atvykus į Čilę, buvo atšoktos vestuvės. Jaunieji planavo vykti į Lietuvą ir kurtis Žyburtaušinos dvare, tame pačiame, kur Ignotas Domeika kurį laiką gyveno pas savo dėdę bendravardį Ignotą.

Kartu su jaunaisiais rengėsi vykti ir Ignotas Domeika, kuriam jau buvo 75-eri metai. Tačiau jam, kaip politiniam tremtiniui, nebuvo galimybės apsigyventi Lietuvoje. Todėl tikėjosi apsigyventi kur nors Austrijos kontroliuojamoje Lenkijos teritorijoje, kad ir šalia Krokuvos.

Visus šiuos sumanymus sužlugdė Čilės universitete vykę rektoriaus rinkimai. Universiteto bendruomenė geresnio pretendento į rektorius postą už I. Domeiką neturėjo, jis trečią kartą buvo išrinktas, tad pakoregavo ir savo planus. Apsisprendė dar 5 metams iki kadencijos pabaigos likti Čilėje ir į Europą grįžti – jau visam laikui, kai perkops savo 80-metį.

tais anksčiau – 1815-aisiais ir tikslųjų mokslų studijų jam pakako vieneriems metams, nes nuo kitų mokslo metų – 1816-ųjų, kai į universitetą įstojo I. Domeika, A. Mickevičius jau studijavo literatūrą.

1979 m. minint Vilniaus universiteto 400 metų sukaktį Didžiajame kieme buvo įmūryta I. Domeikos atminimo lenta. Joje įrašyta jo gimimo data, kurią stodamas į universitetą nurodė pats studentas. Dalis mokslo istorijai neabejingų žmonių 2001 m. reikė nepasitenkinimą, kodėl neminimas I. Domeikos jubiliejus – ne jau pamištas? Kaltas buvo ne užmaršumas, bet apsisprendimas ištaisyti mokslininko gimimo datą ir minėti tikrąsias gimimo metines 2002 metais.

Yra apie ką pamąstyti. Daug kam gali kilti mintis, kad kone 200 metų neišsiaiškinome savo žymiausios mokslo asmenybės gimimo datos. Tarkime, mokslo istorikai ir I. Domeikos biografai išsiaiškina, žino, bet plačiąją visuomenę tos žinios ne visada pasiekia.

Galima išgirsti siūlymą, kad klaidingą I. Domeikos gimimo datą reikia pataisyti ir jam skirtoje atminimo lentoje Vilniaus universiteto sienoje. Galimas dalykas, taip ir bus padaryta. Kita vertus, mūsų klaidos – juk taip pat mūsų istorijos dalis, tam tikras kelio ir klystkelių pažinimą ženklas. Mokslo istorikui tikriausiai jis gali teikti ir naujo meno apmąstymams, skatinti atlikti naujus tyrinėjimus.

Gedimino Zemlicko nuotrauka

liau taip pat prancūzai, vokiečiai ir šveicarai, net italai ir turkai juk gali puikiai bendradarbiauti, nes visiems mums šios asmenybės reikšmingos, tam tikrais saitais mus visus susieja pasaulio mokslo ir kultūros istorijoje.

Tai tiesa. Šių metų birželio mėnesį pagaliau man pavyko išleisti knygą *Gyvenimas tremtyje* apie Ignotą Domeiką. Aš ieškau laišku, kuriuos I. Domeika parašė savo pusbroliui Vladislavui Laskovičiui (Władisław Laskowicz) į Paryžių. Tuos laiškus, kiek radome, iš lenkų kalbos išvertėme į ispanų kalbą. Tie laišakai labai aiškiai rodo, ką I. Domeika išgyveno toli nuo tėvynės, emigracijoje. Jis savo širdį atveria laiškuose pusbroliui gal labiau negu bet kam kitam.

Mokslo Lietuvos skaitytojui būtų įdomu sužinoti, kuo užsiimate Australijoje?

Esu gimusi Čilėje ir mano gimtoji kalba yra ispanų kalba. Australijoje atsiradau dėl to, kad dirbau kelionių agentūroje, daug teko važinėti po pasaulį. Jau 4 metai esu pensininkė. Vadinasi, turėjau laiko imtis knygos apie savo žymųjį proprosenelį. Laisvai kalbu angliškai, tad ir šią knygą parašiau anglų kalba, paskui išverčiau į ispanų kalbą. Noriu ją platinti pirmiausia ispanų kalba kalbančiose šalyse.

Kadangi nesu istorikė ir apskritai joks mokslo žmogus, tai knygoje daugiau pabrėžiu Ignoto Domeikos asmeninį, šeimos gyvenimą. Žinoma, toli gražu ne visus šio mokslininko laiškus kol kas pavyko išversti į man geriau žinomas anglų ir ispanų kalbas. Tad darbo norintiems tirti Ignoto Domeikos mokslinį ir kūrybinį palikimą, apskritai šios asmenybės gyvenimą, dar yra pakankamai.

Ar visiems Ignoto Domeikos palikuonims, kurių pasaulyje yra keli šimtai, vienodai rūpi šio didžiojo protėvio atminimas ir kūrybinis palikimas? Gal tie palikuonys jau turi išteigę kokį nors savo klubą? Juk išties stebina šios giminės atstovų susitelkimas, nes štai į šią Ignotui Domeikai skirtą konferenciją Vilniuje juk atvyko mokslininko palikuonys iš daugelio šalių – Čilės, JAV, Norvegijos, Australijos. Vadinasi, jie visi palaiko ryšius, turi bendrą siekių.

Kol kas jokio klubo, kuris vienytų Ignoto Domeikos palikuonis, nėra. Tačiau kaip tik šiais metais Čilėje ir buvo pabandyta susijungti į tam tikrą darinį – Ignoto Domeikos kultūros centrą. Jeigu visus sumanymus pavyks įgyvendinti, tai į šį centrą galės atvykti Ignoto Domeikos mokslinio ir kūrybinio paveldo tyrinėtojai iš įvairių šalių ir turės sąlygas čia dirbti.

Kalbėjosi Gediminas Zemlickas

Tų šlovės spindulių pakaks visiems

Ignoto Domeikos 200-osioms gimimo metinėms skirtosios konferencijos metu kalbiname buvusį ilgametį Vilniaus universiteto rektorių, Lietuvos mokslų akademijos tikrąjį narį prof. JONĄ KUBILIŲ.

Gerbiamasis Rektoriau, dalyvaujate mokslinėje konferencijoje, kurioje išpūdingai pagerbiamas Vilniaus universiteto auklėtinis Ignotas Domeika, beje, lygiai prieš 180 metų apgynęs magistro darbą iš matematikos. Ar Jums vadovaujant Universitetui buvo tokių gražių progų pagerbti šį pasaulinio garso mokslininką, o jeigu buvo, tai kaip jomis pasinaudota?

Pirmausia prisiminėme ir pamirėjome, kai rašėme Vilniaus universiteto istoriją*. Minint, regis, Ignoto Domeikos 170-ąsias gimimo metines į Čilę vyko Lietuvos delegacija, kuriai vadovavo LTSR Ministrų Tarybos pirmininko pavaduotojas Ksaveras Kairys. Delegacijoje buvo rašytojas ir žurnalistas Albertas Laurinčiukas. Prisimenu, išvykstančiai delegacijai įdaviau kažkokią dovaną, prašydamas perduoti Čilės universitetui Santjage. Tai yra tam universitetui, kurio rektoriumi net keturis

Žinoma, tai buvo bjaurus laikotarpis, o ypač J. Stalino epocha. O paskui žmonės juk gyveno, dirbo ir nemaža padarė. Neturėtume nubraukti.

Intelektuali prievolė savo tautai ir yra bet kokiomis sąlygomis, net ir nepalankiausiomis aplinkybėmis, dirbti tautai būtiną darbą ir pasiekti įmanomų rezultatų?

Tai ir buvo daroma, juk kalba ėjo apie mokslą ir mokslininkus. Kitas dalykas, kur buvo daroma pigi politika. Tada jau buvo ne tik prisitaikoma. Štai disidentiniame judėjime pradėjus reikštis garsiajam fizikui Andrejui Sacharovui tuojau iš Maskvos pasigirdo komanda ir visose sąjunginėse respublikose vieningai buvo pasirašinėjami mokslininkų smerkiantys pareiškimai. Tiesą sakant, man pavyko išvengti to pasirašymo, bet ne visiems taip pasisekė.

Tai tik vienas nemalonus faktas, o tokių ir panašių atvejų juk yra būvę ne vienas. Negi savo noru žmonės tuos pasmerkimo pareiškimus rašėsi: juk būtų pamėginę Mokslų akademijos prezidentas nepasirašyti.

Tačiau nuostabu tai, kad TSRS mokslų akademija iš savo narių gretų

geriau, jeigu apibendrinimus darytume konferencijai pasibaigus. Tačiau pirmas išpūdis – labai geras. Matau atliktą solidų organizacinį darbą, mano manymu, konferencija prasidėjo labai sėkmingai.

Mūsų praeities istorija sudėtinga, ypač opus ir keblus yra lietuviybės klausimas. Mes ligi šiol per lengva ranka atiduodavome kaimynams savo didžiuosius. Štai Adomas Mickevičius, jis juk buvo Rimvydas!

Iš bajorų Rimvydų giminės.

Iš Rimvydų giminės. Ir jo metrikuose parašyta: Mickiewicz Rimwid. Savo akimis skaičiau. Bet ne, mūsų Universiteto Mokslo muziejui niekaip negalėjau įpiršti, kad būtų padėtas bent A. Mickevičiaus metriku nuorašas. *Oi, ką čia mums lenkai pasakys ir t. t.*

Ir ką gi pasakys lenkai? Paneigs, kad Adomas Mickevičius kilęs iš Rimvydų giminės?

Paskui mane pradėjo įtikinėti, kad ir tokių metriku nesą. Pareiškiau: *Nuvažiukite į Naugarduką, aplankykite Adomo Mickevičiaus muziejų ir pamatysite tų metriku kopiją.*

Gal laikui bėgant, mums europėjant visi šie dalykai ir emocijos atleis? Ar turime ką dalytis? Gal verčiau mums patiems stengtis stiebtis ir augti iki Adomo Mickevičiaus ir Ignoto Domeikos idealų lygmenų. Ne patys puoškimės savo protėvių nuopelnais, bet gal savo darbais, bent siekiais pamėginkime jiems prilygti. Neprilygsime, bet svarbu siekis. O mūsų minimos asmenybės – tai pasaulio pliečiai.

Tą patį esu sakęs jau senų senovėje: tai yra tokios didelės asmenybės, kad jų šlovės spindulių pakaks visiems. Tačiau visai jų atsisakyti, kaip mes kartais darome, neturime jokios teisės. Būtų nedovanotina.

Bjauri lietuvių savybė: lįsti kitiems į pauodegį. Lindome rusams, kai kas mėgindavo lenkams, o dabar begėdiškai lendame amerikonomams.

Štai šitų žodžių, Profesoriau, mes ir Mokslo Lietuvą neįdėsime.

O kodėl neįdėsime? Prieš ką nors dėdami pirma turite parodyti tekstą su mano žodžiais, kad žinočiau, ką dedate.

Mokslo Lietuva kitaip niekada ir nedaro. Visada savo autorius supažindina su parengtu spausdinti tekstu.

Todėl mūsų draugystė ligi šiol ir nenutrūko. Bet ką čia Jūs mane koridoriuje pasigavęs kalbinate.

Ekspromtas. Argi tai blogai? Juk ekspromtas – pats geriausias būdas požiūriui išdėstyti. Tai, kas guli ant širdies, kas klišiava.

Kol kas konferencijoje niekas neklūva.

Solidu?

Taip.

Parengtieji leidiniai apie Ignotą Domeiką vykę?

Man atrodo, vykę. Nors tik prieš porą valandų man buvo padovanoti, aš jų dar nespėjau perskaityti, tik pavėčiau. (Juokiasi.)

Svečių pakankamas rangas ir kiekis? Gal per mažai pakviesta politikų?

Manau, kad užtenka. Valdžios žmonės pakviesti ir jie atstovauja ne partijoms. Jų pareiga dalyvauti ir pagerbti konferencijos dalyvius.

Vilniaus universiteto autoritetas renginio metu ir po jo nesušlubuo?

Ė-ė. Vilniaus universiteto autoritetas ganėtinai didelis, sugadinti ne taip lengva. Kaip ir pakelti.

Bet pripažinkite, jog buvo jau ne vienas mėginimas.

Jūs čia man baikite. (Juokiasi.) *Ačiū, Profesoriau, už linksmus ir teisingus atsakymus.*

Kalbėjosi Gediminas Zemlickas

LIETUVOS MOKSLO PREMIJŲ KOMITETAS PRANEŠA, KAD 2002 M. LIETUVOS MOKSLO PREMIJOMS PATEIKTI ŠIE DARBAI

HUMANITARINIŲ IR SOCIALINIŲ MOKSLŲ SEKCIJA

1. ROMUALDAS GRIGAS. Darbų ciklas „Lietuvių tautos socialinės organizacijos ir jos pokyčių analizė (1991–2001 m.)“. Pateikė: Socialinių tyrimų instituto Taryba.

2. VIKTORIJA DAUJOTYTĖ-PAKERIENĖ. Darbų ciklas „Iš literatūros fenomenologijos (1998–2001 m.)“. Tekstas ir kūrinys. – Vilnius: Kultūra, 1998, – 280 p. Literatūros filosofija: [Vadovėlis]. – Vilnius: Vilniaus dailės akad. I-kl., 2001, – 151 p. Parašyta moterų. – Vilnius: „Alma littera“, 2001, – 856 p. Pateikė: Vilniaus universiteto Senatas.

3. BRONISLAVA KERBELYTĖ. Darbų ciklas „Pasakojamosios tautosakos struktūrų ir semantikos raidos tyrinėjimai bei sistematika (1970–2001 m.)“. Pateikė: Vytauto Didžiojo universiteto Senatas.

4. INGĖ LUKŠAITĖ. Reformacija Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje ir Mažojoje Lietuvoje XVI a. trečias dešimtmetis – XVII a. pirmas dešimtmetis. – Vilnius: „Baltos lankos“, 1999, – 647 p. Pateikė: Lietuvos istorijos instituto Taryba.

5. JONAS MINKEVIČIUS. Darbų ciklas „Lietuvos istorinės ir šiuolaikinės architektūros tyrimai (1967–2000 m.)“. Pateikė: Kauno technologijos universiteto Senatas, Architektūros ir statybos instituto Taryba.

6. JONAS PAULAUSKAS, IRENA ERMANYTĖ, GERTRŪDA NAKTINIENĖ, ZITA ŠIMĖNAITĖ. Frazeologijos žodynas. – Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2001, – 886 p. Pateikė: Lietuvių kalbos instituto Taryba.

FIZINIŲ MOKSLŲ SEKCIJA

1. JŪRAS BANYS, SAULIUS LAPINSKAS, EVALDAS TORNAU. Darbų ciklas „Fazių virsmų kietame kūne teorinis ir eksperimentinis tyrimas (1985–2001 m.)“. Pateikė: Vilniaus universiteto Senatas, Puslaidininkių fizikos instituto Senatas.

2. MINDAUGAS BLOZNELIS, VIGIRDAS MACKEVIČIUS, EUGENIJUS MANSTAVIČIUS. Darbų ciklas „Stochastinių, aritmetinių ir kombinatorinių procesų ribinės teoremos ir modeliavimas (1978–2001 m.)“. Pateikė: Vilniaus universiteto Senatas.

3. MINDAUGAS DAGYS, ŽILVINAS ANDRIUS KANCLERIS, RIMANTAS SIMNIŠKIS. Darbų ciklas „Didelės galios mikrobangų impulsų jutiklių kūrimas ir taikymas (1986–2001 m.)“. Pateikė: Puslaidininkių fizikos instituto Senatas.

4. VACLAVA ZELIONKAITĖ, VITALIJUS JANICKIS, ALGIMANTAS ŽEBRAUSKAS. Darbų ciklas „Nemetalų ir jų junginių chemijos, sandaros ir technologinio panaudojimo studijos (1970–2001 m.)“. Pateikė: Kauno technologijos universiteto Senatas.

5. ARTŪRAS ŽUKAUSKAS, SAULIUS ANTANAS JURŠĖNAS, GINTAUTAS TAMULAITIS, VIDMANTAS GULBINAS. Darbų ciklas „Energos virsmai šviesai sužadintose puslaidininkinėse medžiagose ir nanodariniuose (1985–2001 m.)“. Pateikė: Vilniaus universiteto Senatas, Fizikos instituto Taryba.

BIOMEDICINOS MOKSLŲ SEKCIJA

1. VINCAS BŪDA, ALEKSANDR JURKEVIČ, ALINA IRENA ŠVEISTYTĖ. Darbų ciklas „Gyvūnų elgsenos reguliatorių tyrimai (1978–2001 m.)“. Pateikė: Ekologijos instituto Taryba.

2. NARIMANTAS ČĖNAS, JUOZAS KULYS. Darbų ciklas „Ksenobiotikų oksidacinės-redukcinės transformacijos ir citotoksiškumo mechanizmų tyrimai (1988–2001 m.)“. Pateikė: Biochemijos instituto Taryba.

3. ELENA MONCEVIČIŪTĖ-ERINGIENĖ. Darbų ciklas „Vėžys – evoliucinis piktybinis rezistentiškumas kaip paveldo programa ląstelėms išgyventi (1972–2001 m.)“. Pateikė: Vilniaus universiteto Onkologijos instituto Taryba.

4. ALGIS PETRAS PISKARSKAS, RIČARDAS ROTOMSKIS, GIEDRĖ VIRGILIJA STRECKYTĖ, BENEDIKTAS JUODKA, VIDA KIRVELIENĖ, LIUDVIKA LAIMA GRICIŪTĖ, KONSTANTINAS POVLAS VALUCKAS, LAIMA BLOZNELYTĖ-PLĖŠNIENĖ, JANINA DIDŽIAPETRIENĖ. Darbų ciklas „Fotosensibilizuota navikų terapija: fizikiniai, biocheminiai, ikiklinikiniai ir klinikiniai tyrimai (1986–2000 m.)“. Pateikė: Vilniaus universiteto Senatas.

5. VYTAUTAS URBANAVIČIUS. Darbų ciklas „Veido atkūrimas pagal kaukolę ir asmens tapatybės nustatymas (1962–2001 m.)“. Pateikė: Lietuvos morfologų mokslinė draugija.

TECHNOLOGIJOS MOKSLŲ SEKCIJA

1. VYTAUTAS BARZDAITIS, REMIGIJUS JONUŠAS, ALGIRDAS JURKAUSKAS, VITALIJUS VOLKOVAS. Darbų ciklas „Rotorinių sistemų dinamikos tyrimai ir diagnostika (1987–2001 m.)“. Pateikė: Kauno technologijos universiteto Senatas.

2. BRUNONAS GAILIUSIS, JONAS JABLONSKIS, MILDA KOVALENKOVIENĖ. Darbų ciklas „Lietuvos paviršiniai vandens išteklių, jų kaita ir naudojimas energetikai bei jūrų transportui (1980–2001 m.)“. Pateikė: Lietuvos energetikos institutas.

3. JONAS GYLYS, GINTAUTAS MILIAUSKAS, STASYS ŠINKŪNAS. Darbų ciklas „Impulso, šilumos ir masės pernešimo procesai termoenergetiniuose objektuose (1973–2001 m.)“. Pateikė: Kauno technologijos universiteto Senatas.

4. VYTAUTAS JONAS STAUSKIS. Darbų ciklas „Salių akustikos tyrimai, inžineriniai sprendimai ir jų realizavimas (1977–2001 m.)“. Pateikė: Vilniaus Gedimino technikos universiteto Senatas.

5. PETRAS RIMANTAS VENSKUTONIS. Darbų ciklas „Natūralių maisto priedų ir kitų biologiškai vertingų maistinių medžiagų išskyrimo, perdirdimo ir panaudojimo technologijų kūrimas ir tyrimai (1982–2001 m.)“. Pateikė: Kauno technologijos universiteto Senatas.

Atsiliepiamus ir siūlymus siųskite Lietuvos mokslo premijų komitetui iki 2002 m. gruodžio 20 d. adresu: Gedimino pr. 3–1, 2600 Vilnius.

Lietuvos mokslo premijų komitetas

Buvęs ilgametis Vilniaus universiteto rektorius prof. Jonas Kubilius (dešinėje) pertraukos metu bendrauja su konferencijos dalyviais

kartus iš eilės buvo renkamas mūsų Universiteto auklėtinis Ignotas Domeika. O ruošdamiesi Vilniaus universiteto 400 metų sukakčiai Didžiojo kiemo arkadoje įmūrijome ir lentą I. Domeikai atminti.

Taigi negalima sakyti, kad Ignoto Domeikos nebūtume prisiminę. Minėdavome ir prie progos pagerbdavome.

Ignotas Domeika ideologiškai to meto valdžiai neklūvo, nebuvo persona non grata?

Neperdėkime su tuo kliuvimu. Reikėjo tinkamai pateikti, gal kai kada kai ką ir nutylėti, pvz., kad Ignotas Domeika dalyvavo 1831 metų sukilime. Jeigu ir minėti, tai ne per daug pabrėžiant. Buvo tam tikros žaidimo taisyklės, kurių laikantis galima buvo daug naudingo padaryti. Dabar kartais labai perdeda apie to meto sąlygas ir veikimo būdus tie vaikėzai, kurie tada negyveno ir to gyvenimo nepažįsta.

*Vilniaus universitetas. Redakcinė kolegija: A. Bendžius, J. Kubilius, J. Žiugžda, V., 1966.

Pradžią Nr. 18

Kalbamės su Lietuvos karo akademijos patarėju, viešojo administravimo daktaru ALGIRDU VINCU KANAUKA. Mūsų tautietis 1955–1976 m. tarnavo JAV karo aviacijoje, dirbo elektroninio karo užduočių direktoriumi strateginių bombonešių daliniuose, karinių mokslų tyrimų institucijose bei tarptautinių ryšių karininku naujų technologijų iniciatyvoms Europoje. Karo Vietname dalyvis. Nuo 1977 m. dirbo inžinieriumi vadybininku JAV aviacijos ir kosminių sistemų mokslinių tyrimų centruose ir pramonėje. Dalyvavo JAV strateginės gynybos iniciatyvos bei dirbtinių Žemės palydovų programose dirbdamas *The Aerospace Corporation*, kuri buvo žymus kosminės erdvės federalinių kontraktų ir tyrimų centras.

Dr. Algirdą Vincą Kanauką kalbina Gediminas Zemlickas.

Egzotiški Havajai ir Japonija

Tarnaudamas JAV karo aviacijoje tapau Hickam aeroklubo prezidentu ir daug skraidžiau Havajuose bandydamas imituoti japonų puolimą prieš Pearl Harbor (juokauju). Buvo ir nuotykių: keletą kartų vos nenusisukom sprando tais mažyčiais klubo lėktuvais nardydami tarp džunglėse dunksančių ugnikalnių, apsuptų tropinės augmenijos, kuri atrodė labai spalvingai ir buvo pilna paukščių. Tai vaizdas, primenantis rojų, kokį tik galima žemėje įsivaizduoti. Mėgindavome tuos ugnikalnius filmuoti ir fotografuoti nusileidami žemai ir lėtai skrisdami – tai buvo gana pavojinga. Pabuvoti Havajuose buvo labai malonu, tai spalvingas mano gyvenimo laikotarpis. Teko aplankyti didžiuosius pasaulio ugnikalnius Mauna Kea ir Mauna Loa, ten net slidinėjome. O pakalnėje natūralūs karšto vandens tvenkiniai, *à la paradiso*. Taigi tikras rojus. Honolulu – žavus miestas, pilnas hulą šokančių gražuolių merginų.

Bet Havajai juk ne vienintelis egzotiškas kraštas, kuriame Jums likimas lėmė pabuvoti?

1956 m. teko nusikristi ir šiek tiek pabūti Japonijoje, kai ta šalis dar tik pradėjo atsibusti. Aš jau tada pastebėjau japonų energiją, darbštumą, iniciatyvumą bei kūrybingumą, apie tai rašiau ir savo dienoraštyje, todėl nenustebau, kai Japonija tapo ekonominiu stebuklu. Teko apsilankyti garsiajame Tokijo universitete ir pasikalbėti apie japonų požiūrį į Antrojo pasaulinio karo priežastis. Mano nuostabai, jie neįtaria didelės moralinės kaltės už išpuolį prieš Pearl Harbor, laikė veikia tik klaida. Kalbėjo apie amerikiečių naftos embargą Pietryčių Azijoje prieš Japoniją ir t. t. Buvo proga apžiūrėti Tokijo įdomybes – muziejus, Imperatoriaus rūmus ir Fudzijos kalną, sintoistų šventyklas, aplankyti kabuki teatrą.

Vėliau teko būti stebuklingoje, gražiojoje Gvatemaloje prie Atitlano ežero, Peru ir kitose Pietų Amerikos šalyse. Lankiausi ir Ramiojo vandenyno salose – Taityje, Fidžyje (Fiji), Naujojoje Zelandijoje, Filipinuose, Guame, Aliaskoje. Tėn man teko skraidyti įvairiais kitais lėktuvais, pvz., RC-135.

Man teko dalyvauti pasaulyje vykusiame „elektronikos kare“ (2)

B-52 kovinėje parengtyje prie pakilimo tako

Kepti tarakonai ir gyvatė ant ieško

Supratau, jog ilgam išsiskyrėte su Amerika.

Teko sugrįžti, kai dalyvavau ilguose ir sudėtinguose šturmano kursuose. Mokiausi navigacijos ir valdyti elektroninius ginklus, t. y. automati-

Kepti tarakonai ir visokie kirminai, kurių apščiai galima rasti kelmuose, taip pat gardūs, ypač jeigu keletą dienų burnoje nieko neturėjęs. Taigi sužinojome, kiek daug maisto galima rasti miške. Draugai sakė, kad meškų, ypač grizlių, kepenys yra didelis delikatesas. Tik gana sunku prie jų grizlių prieiti ir tuos skanėstus išimti.

ria, žinoma, dėl to laikome save elintiniais kovotojais. Kartais prieš ypatingas misijas, kurios būdavo labai pavojingos, prieš skrydį mums būdavo surengiami iškilmingi pietūs. Padavėjai su smokingais mums patiekdavo kepsnį su kiaušiniene, o grįžę gaudavome pasilepinti puikioje pirtyje. Mūsų vadas generolas Curtiss Le May nieko negailėdavo savo rinktinėms kovinėms įguloms, tarp kurių buvo ir mūsų įgula.

Kur tuo metu dislokavotės?

Buvau dislokuotas B-52 bazėje Teksaso valstijoje. Dalyvavau budėjimo skrydžiuose: karo atveju buvome pasirengę bemat pakeisti numatytą kursą, skristi į anksčiau numatytus taikinius ir juos sunaikinti bombomis arba raketomis oras-žemė. Teko dalyvauti daugelyje treniruočių skrydžių, kurie buvo taip su-

režisuoti, kad beveik nesiskyrė nuo tikro karo veiksmų. Tam buvo naudojami kompiuterinio modeliavimo metodai, kurie imituodavo priešo radaro tinklų dispoziciją, priešlėktuvinę gynybą ir mums skirtus taikinius. Nuo tikrų kovinių skrydžių tos mūsų treniruotės skyrėsi tik tuo, kad neįtaria vadinamojo *pucker factor* – galimos mirties jausmo, kuris visiems atsiranda tikroje kovoje. Įtampa vis dėlto būdavo didžiulė, nes tekdavo atlikti labai sunkias užduotis. Be to, nuolat būdavome stebimi ir vertinami, menkiausių netikslumų elektronika pastebėdavo ir baudą gaudavo visa įgula. To labai nesinorėdavo ir stengdavomės išvengti beveik taip pat, kaip ir mirties.

Mirties baimę atsirado progų patirti vėliau Vietname ir specialiuose skrydžiuose bandant lėktuvus.

Kaip tą mirties baimę įveikti? Kaip to buvotė mokomi?

Su tuo jausmu susitvarkyti labai padeda patirtis, jeigu ją turi. Labai praverčia jos ir džen metodikos. Tinka ir krikščioniškos maldos, jų kartojimas labai efektyvus, kada į tave šauda, o tu jau padarei viską, ką galėjai padaryti, esi tarsi žaidimo pabaigoje ir lauki, ar raketos praskries pro šalį, ar pataikys.

Iki Apokalipsės nedaug trūko

Ar teko skristi lėktuvu, kuriame buvo branduolinis ginklas?

Man teko skraidyti su tikrais branduoliniais ginklais tuo metu, kai JAV savo strateginius bombonešius su branduoliniu ginklu būdavo pakėlusios į orą

B-58 bombonešis leidžiasi 160 mylių per valandą greičiu, todėl reikalingas stabdymo parašiutas

nes patrankas, elektromagnetinius trukdytuvus, signalų analizatorius, valdomas raketas ir t. t. Po to baigiami kovinės parengties kursai, kur buvome rengiami atlikti labai specifiskas kovines taktikas bei kitokio pobūdžio užduotis strateginiais bombonešiais B-52. Reikėjo pereiti ir labai žiaurius išgyvenimo kursus, kad būtume pajėgūs ir veiksmingi kovotojai, jeigu tektų nusileisti su parašiotu prieš žemę. Mus palikdavo miškinguose kalnuose, JAV šiaurės vakaruose. Ten reikėdavo išmokti būti pėstininkais ir kovoti su besivejančiais priešais, susimedžioti valgio, slapstyti. Valgyti teko ir varnų, žiurkių ir gyvačių, keptų ant ieško, kurį atstodavo durtyvas.

Tie skrydžiai mažai kuo skyrėsi nuo kovinių

Bet visa tai – egzotika, teisingiau, išgyvenimo būtinybė susidarius tam tikroms aplinkybėms. O kasdienybė – B-52?

B-52 bombonešiai ir šiandien dar naudojami JAV karinėse oro pajėgose. Suprantama, jog tie dabartiniai B-52 yra labai modifikuoti ir nepalyginami su senaisiais, tai beveik visai nauji bombonešiai. Beveik visi įgulos nariai buvo karininkai. Tai apskritai būdinga aviacijai, kur karininkai patys kovoja ir naikina priešą. Todėl palyginti su valdančiais kitas ginklo rūšis mes, bombonešių įgula na-

Bombonešio B-58 (Mach-2) įgula: pilotas S. Wilcox, navigatorius ir bombarduotojas M. Faulice bei lėktuvo elektroninės gynybos valdytojas A. Kanauka (1961 m.)

visą laiką, taip sakant, koviniame būdime. Tai buvo šeštąjį dešimtmetį, kai vyko tikras šaltasis karas. Jeigu būtų įsiliepsnojęs karinis konfliktas su Sovietų Sąjunga, tie Amerikos bombonešiai iškart būtų keitę kursą ir smogę branduolinią smūgį. Taikiniai, kuriuos būtume turėję sunaikinti, būdavo labai įdomiose ir kartais gerai žinomose vietovėse. Paprastai skraidydavome į šiaurę nuo Amerikos žemyno, Grenlandijos link. Po mumis driekdavosi ledo kalnai, amžino įšalo žemė. Atsimenu, kai vieną kartą skridom atviroje erdvėje, tiesiog kiek užmatai, per visą horizontą saulėje blizgėjo bombonešiai. Kiekvienas artėjo prie jam skirto tankerio – degalus nešančio orlaivio. Didingas ir kartu siaubingas vaizdas, tiesiog apokaliptinis.

Turėjau progą pažvelgti į strateginius žemėlapius, kur buvo nurodyti visi taikiniai, pažymėti raudonais taškais. Net sunku įsivaizduoti, kad branduolinis karas apskritai įmanomas. Kartais man atrodydavo, jog tokio karo galimybė tėra daugiau psichologinė, o ne reali. Akivaizdi atgrasinimo strategija. Įvykdžius tokį antpuolį liktų tik nusileisti kokioje nors tropinėje saloje ir gyventi kaip Robinzonui. Mūsų įgula jau buvo išsirinkusi tokią salą, bet nesakysiu kokią, nes pavydėsite.

Tekdavo patirti įvairių nuotykių. Grįžtant į JAV teritoriją reikdavo kalbėtis su radijo-radarų kontrolės stotimis žemėje. Skrendant per poliarinius rajonus mano lietuviškas akcentas kartais sukeldavo ir juokingų situacijų, žmonės įvairiose Žemės rutulio vietose klausdavo, koks tai akcentas. Kai pasakydavau esąs lietuvis, tai juokdavosi, girdi, manėme, kad vėl puola japonai.

Ilgiausia misija ore su bombonešiu B-52, kuriame buvo branduolinis ginklas, tęsėsi 28 valandas. Nusileidęs jaučiausi nepaprastai išsekęs ir kaip užtarnautą atpildą iš medikų gavau gerą masažą.

Teko pažaboti ir B-58 bombonešį

Ar B-52 buvo tobuliausias lėktuvas, kuriuo jums teko skraidyti?

Ne. Vėliau teko treniruotis dar svarbesniais – B-58 bombonešiais, kurie galėjo skristi dukart greičiau už garsą, buvo gerokai tobulesni, degalų papildydavo ore iš kitų lėktuvų, tad kartais ore išbūdavo 14 valandų vien tik treniruotėse. Įgulą sudarė tik trys žmonės – pilotas, navigatorius-bombarduotojas ir elektroninių gynybos sistemų karininkas.

Be darbo kartu su pilotu ir navigatoriumi turėjau dar rūpintis degalais. Skrisdami mažesniu už garsą greičiu degindavome 300 svarų degalų per minutę, o jeigu greitis būdavo dvigubai didesnis už garsą – (MACH-2), tai degindavom 1000 svarų per minutę. Bet pagrindinės mano pareigos buvo lėktuvo gynyba elektroniniais prietaisais ir radaru kontroliuojamos patrankos valdymas. Septintojo dešimtmečio pradžioje tai buvo labai aukštos technologijos bombonešis. Su B-58 irgi patyrėme daug nuotykių.

Kaip išmalėme Čikagos namų langus

Kartą turėjome skristi (du kart greičiau už garsą) iš Montanos valstijos kur su Mineapolis – Milwaukee – Mičigano ežeras ir mėtų fiktyvias, t. y. sumodeliuotas kompiuteriu, bombas į pasirinktus kraštovaizdžio taikinius, kurie buvo panašūs į taikinius prieš žemėje. Mus vijosi taip pat labai greitai naikintuvai, kurių turėjome išvengti, t. y.

neleisti jiems mus pavyti, nes mus numušų. Praskridus Čikagą reikėjo atlikti posūkį į pietus skrendant virš Mičigano ežero. Kadangi naikintuvai buvo patraukę mūsų dėmesį, kažkaip nepastebėjome, kad degalų sudeginome daugiau negu buvome numatę. Todėl teko staigiai sumažinti greitį iki lėtesnio už garsą (antraip būtų pasibaigę degalai), pasukti dešinėn per Čikagą į pietus ir tiesiai leisti į bazę Indianos valstijoje netoli Indianopolio.

Nusileidę pamatėme, jog kilęs didžiulis skandalas – mūsų laukė daugybė vadovybės automobilių su šviesomis ir sirenomis. Viršinių veidai buvo nepaprastai rimti ar bent taip atrodė. Mat nuo B-58 sukeltos oro ir garso bangos, kai staiga sumažinome greitį ir pradėjome kristi mažesniu už garsą, išlakstė daugybės Čikagos pastatų langų stiklai. Prieš pradėdami posūkį privalėjome sulėtinti greitį ir praskridę Mičigano eže-

ro vidurį pasukti į pietus. Mums teko visą naktį aiškintis aviacijos vadovybei ir Čikagos miesto galvoms, kas atsitiko. Tvirtinome, kad ten buvo taip pat daug ir karo laivyno naikintuvų, kurie skrido dideliu greičiu ir mėgino mus „elektroniškai“ numušti. Kažkaip pavyko išsisukti nuo bausdos už išdaužytus Čikagos langus.

Tokių linksmų ir kartais nelabai linksmų epizodų mūsų gyvenime buvo ne vienas. Daug lakūnų žuvo B-58 avarijose, tarp jų ir daug mano draugų. Galėčiau suruošti vakarėlį ir prisikvietęs jų pilną namą išvardyti visų vardus. Gal kada nors Valhaloje (tai vagneristų kurhauzas Anapilyje) teks tą padaryti.

Teko skraidyti ir žvalgybiniais lėktuvais RC-135, kurie „iš eterio“ rinkdavo elektroninę informaciją įvairiuose pasaulio kraštuose.

Bus daugiau

VILNIAUS PEDAGOGINIS UNIVERSITETAS

praneša, kad 2002 m. gruodžio 20 d. 12 val. Vilniaus pedagoginiame universitete (Studentų g. 39, A 10 aud.) įvyks Vilniaus pedagoginio universiteto ir Ekologijos instituto jungtinės doktorantūros komiteto posėdis, kuriame **VAIVA PRIUDOKIENĖ** viešai gins daktaro disertaciją tema „**MULTIFERMENTINIŲ PREPARATŲ POVEIKIS VIŠČIUKŲ BROILERIŲ BALTYMŲ IR ENERGIJOS APYKAITAI**“ (biomedicinos m., biologija, 01 B, fiziologija, B 470).

Doktorantūros komiteto pirmininkas ir darbo vadovas – prof. habil. dr. **V. SIRVYDIS** (Vilniaus pedagoginis universitetas, biomedicinos m., biologija, fiziologija, B 470);

nariai:
prof. habil. dr. **R. GRUŽAUSKAS** (Lietuvos veterinarijos akademija, biomedicinos m., zootechnika, paukštininkystė, B 401);
doc. dr. **E. KUČINSKAS** (Vilniaus pedagoginis universitetas, biomedicinos m., biologija, fiziologija, B 470);
prof. habil. dr. **M. MIŠKINIENĖ** (Vilniaus pedagoginis universitetas, biomedicinos m., biologija, fiziologija, B 470);
prof. habil. dr. **A. SKIRKEVIČIUS** (Ekologijos institutas, biomedicinos m., biologija, fiziologija, B 470);

oponentai:
prof. habil. dr. **V. A. TAMOŠIŪNAS** (Imunologijos institutas, biomedicinos m., biologija, imunologija, B 500);
doc. dr. **D. VENCIVS** (Vilniaus pedagoginis universitetas, biomedicinos m., biologija, fiziologija, B 470).

Nuo 2002 m. lapkričio 19 d. su disertacija galima susipažinti Vilniaus pedagoginio universiteto ir Ekologijos instituto bibliotekose.

Rektorius

VYTAUTO DIDŽIOJO UNIVERSITETAS

praneša, kad 2002 m. gruodžio 20 d. 14 val. VDU CR Mažojoje salėje (Daukanto g. 28, Kaunas) bus ginama **MINDAUGO LIAUKONIO** daktaro disertacija tema „**SISTEMŲ PATIKIMUMO MATEMATINIŲ MODELIŲ NEAPIBRĖŽTUMO ĮVERTINIMAS**“ (fiziniai mokslai, matematika, 01 P).

Doktorantūros komitetas:
pirmininkas – doc. dr. **Juozas AUGUTIS** (Vytauto Didžiojo universitetas, fiziniai mokslai, matematika, 01 P);

nariai:
prof. habil. dr. **Jurgis VILEMAS** (Lietuvos energetikos institutas, technologijos mokslai, energetika ir termoinžinerija, 06 T);
prof. habil. dr. **Ignas SKUČAS** (Vytauto Didžiojo universitetas, fiziniai mokslai, informatika, 09 P);
habil. dr. **Henrikas PRAGARAUSKAS** (Matematikos ir informatikos institutas, fiziniai mokslai, matematika, 01 P);
prof. habil. dr. **Mifodijus SAPAGOVAS** (Matematikos ir informatikos institutas, fiziniai mokslai, matematika, 01 P);

oponentai:
prof. dr. **Jonas SAPAGOVAS** (Kauno medicinos universitetas, fiziniai mokslai, matematika, 01 P);
habil. dr. **Benediktas ČESNA** (Lietuvos energetikos institutas, technologijos mokslai, energetika ir termoinžinerija, 06 T).

Su daktaro disertacija galima susipažinti Lietuvos nacionalinėje M. Mažvydo, Vytauto Didžiojo universiteto ir Matematikos ir informatikos instituto bibliotekose.

Rektorius

EDUARDAS VODZINSKAS – GEOLOGAS, MOKSLININKAS, PEDAGOGAS

1928-07-08–2002-09-21

Šių metų rugsėjo 21 d., eidamas 75-uosius metus, staiga mirė ilgametis Geologijos instituto vyresnysis mokslinis bendradarbis, gamtos mokslų daktaras **EDUARDAS VODZINSKAS** – plačių mokslinių ir visuomeninių interesų žmogus, jaunųjų geologų sąjūdžio organizatorius ir jo siela, aistringas savo specialybės ir savo krašto patriotas, apdovanotas Didžiojo Lietuvos kunigaikščio Gedimino ordino 1-ojo laipsnio medaliu (1999), Lietuvos Respublikos Prezidento padėka (1997), Švietimo ir mokslo ministerijos padėkos raštais.

Gimęs Kaune, nelengvu keliu atėjęs į Vilniaus universiteto Gamtos mokslų fakultetą studijuoti geologijos jai liko ištikimas visą gyvenimą – dosniai dalijosi įgytomis žiniomis ir patirtimi su kolegomis, studentais, jaunaisiais geologais, su Lietuvos gamta besidominčiais skaitytojais. Eduardas geologiją matė kiekviename žingsnyje, jam nebuvo neįdomaus krašto ar vietovės. Jis kiekviename akmenėlyje mokėjo išskaityti žemės raidos istoriją ir to paties mokė savo studentus ir jaunosius geologus. Jis sakydavo: *Nesvarbu ar jaunieji geologai susies savo gyvenimą su geologija, svarbu, kad jie išmoktų mąstyti.*

Kai 1957 m. Eduardas baigė studijas, jis jau buvo pradėjęs mokslininko – devono uolienų tyrinėtojo – kelią. Prof. Juozo Dalinkevičiaus įkvėptas kartu su savo diplominio darbo vadovu doc. Stasiu Žeiba Kupiško apylinkėse ištyrė Lėvens atodangų, Buivėnų ir Stirniškių laužyklų dolomitą. Šios uolienos klodai, savotiškais kvestomais atsidengiantys Šiaurės Lietuvoje ir grimztantys (gelmėjantys) vakarų ir šiaurės vakarų kryptimis, tapo svarbiausiu ir įdomiausiu Eduardo Vodzinsko tyrimų objektu. Pradėjęs nuo Kupiško ir Lėvens jis su jam būdingu kruopštumu aprašė ir ištyrė visas viršutinio devono dolomito atodangas ir gausius grėžinius, prisiliedamas prie esminių šios uolienos litogenezės paslapčių, atskleisdamas iki tol nežinomas ar klaidingai interpretuojamas faktus ir reiškinius – silicito koncentracijas ir silicifikacijos įvairovę Tatulos ir Įstros svitų sandūroje, dedolomitizacijos procesus, jų priežastis ir aplinkybes, paleokarstą, gipso tirpimą, vykusį geologinėje praeityje, reljefo žemėjimą ir jo prognozę gipso karsto zonoje, Stipinų ir Kruojos svitų dolomito klodų tektoninį ir litogenetinį plyšiotumą bei dolomito kaip žaliavos asortimento išplėtimą, panaudojimą apdailos plokščių gamybai. Ypač reikšmingi E. Vodzinsko pastebėjimai apie priežastinį ryšį tarp gipso karsto ir dedolomito paplitimo devono uolienų pjūvyje. Tiriama dolomito rekristalizacijos reiškinius, dedolomito ir dolomitinių miltų susidarymą, peržiūrėta šimtai petrografinių šlifų, padaryta raiškių mikrofotonoatrankų, akivaizdžiai parodančių įvairias šių procesų stadijas. Tyrinėdamas šlifus su toli gražu ne tobulu MIN-8 mikroskopu jis pasiekė puikių rezultatų, greta nustatydamas ir akcesorinius mineralus. Vieną iš jų – fluoritą (CaF₂) –

įdomu paminėti kaip galimą endogeninių fluidų pasireiškimo rodiklį. Tik po daugelio metų, pasitelkus katodinę liuminescenciją buvo vėl aptikti fluorito kristalai, patvirtinantys E. Vodzinsko radinius.

Disertaciją apgynė 1970 m., jos tema jau turėdama atspausdintą monografiją *Lietuvos TSR karbonatinė žaliava (dolomitas)*. Ši monografija, kaip ir daugelis specialybės straipsnių, dėl žinomų priežasčių ir dėl platesnio skambėjimo buvo spausdinta rusų kalba.

Išguldęs viską ar beveik viską apie Lietuvos dolomitą monografijoje ir apgynęs disertaciją E. Vodzinskas ir toliau gyveno viršutinio devono uolienų litologijos, jų susidarymo sąlygų ir panaudojimo klausimus, vėlyvojo devono paleogeografijos ir stratigrafijos problemas, aktyviai dalyvaudamas Baltijos šalių ir visos tuometinės Tarybų Sąjungos mokslo renginiuose – konferencijose, ekspedicijose, tarptautiniuose tyrimų projektuose.

Be minėtos monografijos, Eduardas Vodzinskas yra parašęs per šimtą mokslinės problematikos ir dar daugiau mokslo populiarizacijos straipsnių – apie dolomito, silicito, gipso, anhidrito, kreidos sudėtį, litogenezę, panaudojimą, apie karbonatinių ir mišrių uolienų klasifikavimą, karstinius reiškinius, gamtos paminklus, kurių nemaža dalis: Skalių kalnas, Žalsvasis ir Baltasis (Barklainių) šaltiniai (Pasvalio r.), Lino verdė (Švenčionių r.) jo rūpesčiu paskelbti saugotiniams geologiniams objektams – gamtos paminklams.

Eduardo Vodzinsko gyvenimas – tarsi įžvalgus keliavimas per Lietuvą genant neblėstančiam smalsumui, norui viską pačiam pačiuoti ir ištyti, o ištirus pasakyti savąją tiesą, sampratą apie žemės ir žmogaus istorijos reiškinių prigimtį ir dėsningumą. Jei jau prisikasė prie esmės, įspėjo eilinę mįslę, Eduardas nuosekliai ir argumentuotai ją dalydavosi su kitais, gindavo savo tezes konferencijų salėse ir diskusijose su kolegomis. Sritys, kur Eduardas buvo ypač nuoseklus ir nepalenkiamas, – tai uolienų klasifikacija, litologinė terminija ir lietuviškų geologijos terminų vartojimas ir kūrimas. Jis intuityviai suvokė, kad mokslas, kaip, beje, mėgdavo sakyti chemijos profesorius Kazimieras Daukšas, prasideda nuo definicijos. Ir dabar vis dar klaidingai vadindami smėlį smėliais, dolomitą dolomitais, t. y. iš rusų kalbos perėmę įprotį ne vietoje naudoti daugiskaitą, prisimename Eduardą. Prisimename ir minėdami smegduobes – gražų ir taiklų pasvaliečių žodį „smegduobė“, kurių Eduardas paskleidė ir įtvirtino mokslinėje literatūroje. Ištikimybė savo lingvistiniams principams pelnė E. Vodzinskui autoritetą, ir niekam net abejonių nekilo, kad tai tinkamiausias žmogus lietuviškų geologinių terminų žodynui rengti. Šis didelis vežimas jau įsivažiavo: dirba žodyno grupė, parengti kasybos, gręžybos ir inžinerinės geologijos aiškinamieji žodynai. O viskas prasidėjo nuo Eduardo, kai jis su Ona Kondratienė ir Augustinu Linčiumi dar 1975

Nukelta į 16 p.

Jungtinių Tautų dieną įteiktos Valdo Adamkaus premijos

2002 metų VALDO ADAMKAUS PREMIJOS DIPLOMANTAI

1. Aplinkosaugos valdymo ir technologijų centras (ECAT–Lietuva)
- A. ALIJOŠIŪTĖ.
2. VLADAS STAUSKAS – VDU prof.
3. Lietuvos ekologinės žemdirbystės bendrijos nariai: prof. DALIA MARIJA BRAZAUSKIENĖ, ELENA GRAJAUSKIENĖ, prof. PETRAS ALGIMANTAS LAZAUSKAS, habil. dr. ANTANAS SVIRSKIS, prof. VANDA ŽEKONIENĖ.
4. SIGITAS JUOZAS MARČIUKAITIS – Mokslininkų sąjungos instituto prof.
5. Dr. JURIJUS VALIŪNAS, habil. dr. VALENTINAS BALTRŪNAS, dr. ALEKSANDRAS ŠLIAUPA, dr. JULIJA VAITKEVIČIENĖ – Geologijos ir geografijos institutas.
6. REMIGIJUS ČIEGIS – KTU habil. dr.
7. ČESLOVAS KALEDA – VU prof.
8. VITALIJUS GEDIMINAS, VLADAS POŠKA, AUŠRA RADZEVIČIŪTĖ.
9. Vorutos klubas ir Karaliaus Mindaugo kolegija.
10. RASA BORUSEVIČIENĖ, IRENA DAŠČIORIENĖ – N. Akmenės lopšelis-darželis *Žvaigždutė*.
11. Šiaulių Rėkyvos pagrindinė mokykla.
12. Klaipėdos *Versmės* vidurinė mokykla.
13. EUGENIJA JANINA ŽEMGULIENĖ – Mažeikių Merkelio Račausko gimnazija.

Lietuvos Respublikos aplinkos ministras Arūnas Kundrotas skaito pranešimą apie subalansuotos plėtros strategiją Lietuvoje

Atkelta iš 1 p.

Lietuvos Prezidento rūmuose spalio 24-ąją buvo kalbama apie subalansuotą plėtrą, problemas, kurios sieja visą žmoniją, vadinasi, žmonija jas ir turi spręsti. 1992 m. Rio de Žaneire Jungtinių Tautų aplinkos ir plėtros konferencija priėmė deklaraciją, skirtą subalansuotai pasaulio plėtrai. Šiame minime Rio de Žaneiro konferencijos dešimtmetis, nes tada priimta deklaracija, papildyta XXI amžiaus darbotvarka, išlieka aktualiu pasaulio raidos planu.

Planus turi keisti veikla

Šiuos dalykus susirinkusiems priminė LR Prezidentas Valdas Adamkus, neužmiršęs pabrėžti, jog prie šio plano įgyvendinimo prisidedanti Lietuva turi puikių partnerių ir konsultantų. Pirmiausia tai pasakyta apie JT aplinkos apsaugos programą (UNDP), UNESCO, Pasaulio sveikatos organizaciją, JT maisto ir žemės ūkio organizaciją, Pasaulio banką. Bendradarbiavimas su visomis šiomis organizacijomis, teigė Prezidentas, prisideda prie Lietuvos ūkio pažangos ir ekologinės kultūros kėlimo. Prezidentas V. Adamkus pasinaudojo proga padėkoti JT plėtros programos (UNDP) vadovei Lietuvoje poniai Cihan Sultanoglu ir visiems programos vykdytojams bei talkininkams.

Prezidentas sveikino ir parengtą Subalansuotosios plėtros įgyvendinimo nacionalinę ataskaitą. Žengtas pirmas tvirtas žingsnis.

Antrasis žingsnis turėtų būti rekomendacijų vertimas konkrečia veikla – projektais, praktiniais darbais ir akivaizdžiomis permainomis. To Prezidentas V. Adamkus ir linkėjo.

Lietuvos Prezidento Valdo Adamkaus premijos šiemet įteikiamos už geriausią subalansuotos plėtros principų įgyvendinimą ir tai nėra atsitiktinis pasirinkimas, – savo kalboje teigė JT plėtros programos vadovė Lietuvoje Cihan Sultanoglu. Šis pasirinkimas siejasi su JT subalansuotos plėtros konferencija, kuri šį rudenį vyko Johanesburge ir buvo skirta įvertinti, kas šioje srityje padaryta per dešimtmetį, t. y. nuo Rio de Žaneiro konferencijos.

Skurdas alina aplinką

LR aplinkos ministras Arūnas Kundrotas priminė, jog į Johanesburgą atvyko 193 valstybių delegacijos, t. y. iš visų JT valstybių, išskyrus Turkmėnistaną. Daugiau kaip šimto šalių delegacijoms vadovavo pirmieji valstybių asmenys – prezidentai arba premjerai. Japonijos delegaciją sudarė 412 delegatų, Estija ir Lietuva atsiuntė po 7 narius. Beje, latvių delegaciją sudarė 8 asmenys, tiesa, jų žmonės keitėsi konferencijos metu, kuri tęsėsi dvi savaites.

Šie keli pateiktieji skaičiai gaunantini aiškiai byloja apie didžiulius skirtumus tarp pasaulio valstybių, toli gražu nevienodas galimybės. Vakarų valstybės yra pasiekusios labai aukštą darbo našumą, gamybos intensyvumą ir produktyvu-

ma, net ir nedidelėse teritorijose sugeba pagaminti labai daug žemės ūkio produkcijos. Vakarams nuolat kyla perprodukcijos pavojus, išskyla daug sunkumų realizuojant pagamintą produkciją, o Rytų šalis, kai kurios Afrikos valstybės badauja. Cihan Sultanoglu priminė, jog penktadaliui žmonijos tenka tik 1 USD doleris pajamų per dieną. Dirbkime kartu, kad gyventume geresnėje

virtį pietus savo šeimai, o kita pasaulio dalis diskutuoja, kaip 15 proc. energijos gauti iš atsinaujinančių šaltinių. Parodydamas šią prieštarą aplinkos ministras A. Kundrotas priminė, jog Johanesburge Lietuvos delegacija dirbo kartu su kitomis Vidurio ir Rytų Europos šalimis, nes regiono pareikšta pozicija skamba tvirčiau už atskiros šalies žodį.

Pažangos esama

Tačiau kad ir kaip svarbu būtų pasaulio ar regiono problemoms ypač rūpi, kas daroma Lietuvoje, kaip atrodome iš šalies ir kaip patys suvokiame savo vietą pasaulyje.

Tie laimėjimai ir problemos atsispindi Subalansuotos plėtros įgyvendinimo nacionalinėje ataskaitoje, kuri aprėpia dešimties metų veiklos nuo Rio de Žaneiro iki Johanesburgo laikotarpį, t. y. nuo perinamojo laikotarpio subalansuotos plėtros link. Svarbiausia institucija, kuri buvo įpareigota šią ataskaitą parengti, buvo LR aplinkos ministerija, pagrindinis rėmėjas – JT plėtros programa. Darbo grupėje, kuriai vadovavo prof. Romualdas Juknys, dirbo daugiau kaip 40 atstovų iš 10 universitetų, mokslo institutų bei organizacijų.

Ataskaitoje pateikta daug įvairių rodiklių, iš kurių aiškėja, kad per 10 metų esame pasiekę ir tam tikros pažangos. Antai didėjant šalies bendrajam vidaus produktui aplinkos tarša nedidėja. Vadinasi, žen-

giame rinkos ekonomikos keliu. Per nepriklausomybės laikotarpį padvigubėjo saugomų teritorijų plotai, miškų plotai padidėjo 1 proc., o jų produktyvumas – 7 proc. Šalyje turime labai gražių natūralių teritorijų, kurias kitos Europos šalys jau seniai prarado.

Pagrindiniai subalansuotos plėtros komponentai – aplinkos kokybė ir gamtos išteklių – siejasi su šalies ekonomine plėtra ir socialiniais reikalais, sveikatingumo problemomis. Prieš dešimtmetį Lietuvos vyrai gyveno vidutiniškai 10 metų trumpiau už ES šalių stipriosios lyties atstovus, dabar – 5 metais trumpiau, o moterys – 1,5 metų trumpiau. Pažanga akivaizdi.

Nuo praėjusių metų nedidėja nedarbas. Auga šalies BVP: 2001 m. didėjo 4,5 proc., šiemet laukiama 5 proc. padidėjimo. Tam pačiam kiekiui gamybos ir paslaugų sunaudojama perpus mažiau energijos negu prieš 10 metų ir maždaug 60 proc. mažiau teršiama aplinka. Tai didelis laimėjimas, tačiau, palyginti su ES vidurkiu, vis vien tam pačiam gamybos ir paslaugų kiekiui sunaudojama 1,5–2 kartus daugiau energijos išteklių.

Nuo planų – prie darbų

Tai pagrindinis šūkis, kuris buvo keltas Johanesburge. Visos valstybės buvo paprašytos iki š. m. pabaigos sukurti subalansuotos plėtros strategiją. Tokia darbo grupė strategijai parengti sudaryta ir Lietuvoje, jai vadovauja prof. R. Juknys, tad strategiją neilgai trukus turėsime. Kitas dalykas – kaip seksis ją įgyvendinti. Visų laukia dideli darbai. Kuo galima remtis?

Ministro A. Kundroto teigimu, svarbiausia atrama šioje veikloje turėtų būti partnerystė tarp valstybių, privataus ir visuomeninio sektoriaus, taip pat partnerystė tarp žmonių. Lietuva įrodė, kad sugeba būti partnere, o Vakarų valstybių mums siūlomi veikimo metodai yra gana efektyvūs.

Reikia perskaityti, įsigilinti ir suprasti Johanesburge išskeltus tikslus ir jų siekimo būdus. Tiesa, A. Kundrotas nesiūlo tuos tikslus suvokti pažodžiui, bet pritaikyti prie konkrečių sąlygų Lietuvoje. Daugelis tų tikslų, nors formuluoti atsizvelgiant į blogiausią kai kurių šalių situaciją, tinka ir mums. Pas mus lyg ir nėra gėlo vandens krizės,

2002 m. V. Adamkaus premijos laureatas – prof. Romualdas Juknys

aplinkoje. Norint užkirsti kelią aplinkos degradavimui būtina kovoti su skurdu, – taip keliais sakiniais Johanesburgo konferencijos dvasią ir siekius apibūdino Cihan Sultanoglu.

Iš tikro pasaulis šiandien išsidėstęs tarsi tarp dviejų skirtingų polių: afrikietei moteriai tenka sugaišti 4 val., jei nori surasti kuro ir iš-

LR Prezidentas Valdas Adamkus savo įsteigtosios premijos diplomanto vardą suteikia prof. Sigitui Juozui Marčiukaičiui

Diplomanto vardą teko ir Lietuvos ekologinės žemdirbystės bendrijos nariams

tačiau praėjusios vasaros sausra išsekino upes, ežerus, kai kurių vietovių žmonės pajuto povandeninio vandens užterštumo pavojų. Žmogaus ir gamtos santykiai labai trapūs. Štai kodėl taip svarbu sukurti subalansuotos plėtos tikslų įgyvendinimo monitoringo sistemą, priežiūros sistemą, į šį darbą įtraukti visuomenę, šviesti žmones, nes jokios ministerijos ar universitetai vieni to darbo neatliks.

Už nuopelnus aplinkosaugai

Štai visų šių tikslų bei uždavinių vienovėje visai kitą svorį įgyja ir Valdo Adamkaus jau dešimt metų iš eilės skiriamos premijos už veiklą gamtos saugos srityje. Pirmasis šios premijos laureatas 1992 m. buvo Lietuvos žaliųjų judėjimo prezidentas Saulius Gričius.

Šiomet V. Adamkaus premija buvo skirta už darbus, rengiant ir įgyvendinant subalansuotos plėtos politiką. Kaip teigė šios premijos skyrimo komisijos pirmininkas dr. Romas Pakalnis, iki numatytos rugšėjo 15 d. komisija gavo premijuoti siūlomus darbus, kurie atitiko premijos steigėjo apibrėžtą tematiką ir reikalavimus. Tai rodo, teigė R. Pakalnis, kad Lietuvos žmonės suvokia, kas yra toji subalansuota plėtra ir kaip ji svarbi šaliai. Tarp konkurso dalyvių atsidūrė ir mokslo kolektyvų atstovai, ir vidurinės mokyklų, gimnazijų, ir net Naujosios Akmenės lopšelis-darželis. Žinoma, tie darbai ir juose keliamos uždutys nėra lygiavertės, bet ir premijos skyrimo komisijos nariai, ir pats steigėjas norėjo kiekvieną dalyvį apdovanoti premijos diplomantu vardu ir paskatinti tolesnei aplinkosauginei veiklai.

Ekspertų komisijai teko pasukti galvas, nes laureatas galėjo būti vienas, o pretendentai pasirodė besą 5 ar net 7. Juk buvo pristatyti vertingi kraštovarkos ir teritorijų planavimo, ekologinės žemdirbystės idėjų propagavimo, technologijų modernizavimo darbai. Svarbūs ir visuomenės intelektualinių išteklių ugdymo, ekologinės etikos propagavimo, net ir savivaldybės pareigūnų ir valdininkų mokymo pasiūlytieji darbai. Žodžiu, ekspertai diskutavo tol, kol visi septyni bendru sutarimu priėmė sprendimą – be balsavimo. Atsižvelgę į šių metų laureatui keltus reikalavimus, atlikto darbo naujumą, originalumą ir svarbą nacionalinei subalansuotos plėtos kūrimo programai 2002 m. Lietuvos Respublikos Prezidento Valdo Adamkaus premiją skyrė Vytauto Didžiojo universiteto prof. habil. dr. Romualdus Jukniui. Premijos skyrimo rašte pasakyta: *Už nuopelnus Lietuvos aplinkosaugai ir nuolatinių dėmesį subalansuotos plėtos problemoms...*

Valdo Adamkaus premijos diplomantų diplomais apdovanoti 13 darbų autoriai. Tarp jų ir gerai žinomos mokslininkų pavardės: VDU prof. Vlodo Stausko, Lietuvos ekologinės žemdirbystės bendrijos narių prof. Dalios Marijos Brazauskienės, Elenos Grajauskienės, prof. Petro Algimanto Lazausko, habil. dr. Antano Svirskio, prof. Vandos Žekonienės, Mokslininkų sąjungos instituto prof. Sigito Juozo Marčiukaičio, Geologijos ir geografijos instituto atstovų dr. Juriiaus Valiūno, habil. dr. Valentino Baltrūno, dr. Aleksandro Šliaupos, dr. Julijos Vaitkevičienės, KTU habil. dr. Remigijaus Čiegio, VU prof. Česlovo Kalendos ir kt.

Gražvydas Kantvydas

Lietuvos MA tikrasis narys prof. Antanas Kudzytis daug metų atsidėjęs dirba ir lietuviškosios techninės terminijos baruose

Kad lietuvių kalba neliktų tik tarmė

Šiandien džiaugiamės pasirodžiusiu puikiu penkiakalbiu Statybos terminų žodynu. Didžiulis veikalas, bet vargu ar net ir jo dydis gali mums pasakyti, kiek darbo ir jėgų kainavo jį parengti. Juk kone dėl kiekvieno termino, Žodyne pateikto žodžio tikriausiai teko karštai diskutuoti ne tik su kalbininkais, leksikologais, bet ir su įvairių kitų veiklos sričių specialistais, inžinieriais, mokslininkais. Beje, kiek laiko užtruko šį Žodyną parengti?

Aš tą Žodyną rašiau ištisus 20 metų. Pradėjau nuo užsienio kalbų studijų – moku kelias kalbas, tarp jų ir lietuvių kalbą. Tik tada išdrįsau prisiliesti prie švento daikto – prie lietuviškų terminų. Nesuprantu tų mūsų tautiečių, kurie net savo gimtosios lietuvių kalbos nemokėdami stveriasi rašyti žodynus, vieną po kito rengti standartus. Per jėgą mums brukami terminai, kurie veda prie to, kad ateityje vartosime vadinamus iš rusų, anglų, vokiečių kalbų, gal tik pridėdami lietuviškas galūnes -as, -is. Tada lietuvių kalba liks tik tarmė. Visa mano kova ir vyksta dėl to, kad pasisakau už taisyklingus ir ne bet kaip sudarytus lietuviškus terminus.

Prasidėjo nuo kalbų mokymosi

Apie tą kovą mes dar būtinai kalbėsime, bet pirmiausia svarbu sužinoti, kaip kilo to Žodyno sumanymas. Juk prieš 20 metų, kai ėmėtės šio darbo, buvotė brandūs mokslininkas, gelžbetoninių ir metalinių statinių konstrukcijų specialistas?

Jei tiksliau, tai esu mechanikos specialistas, o tarp daugelio taikomosios mechanikos sričių buvo gelžbetoninės, metalinės ir bendrai konstrukcijos. Tąpęs profesoriumi supratau, kad būsiu nekoks profesorius, jeigu nemokėsiu užsienio kalbų. Tai pirmas dalykas. Juk mane mokė „smetoninių“ laikų profesorai, kurie mokėjo po kelias užsienio kalbas. Mano mokytojas prof. Kazimieras Vasiliauskas nebuvo išrinktas Lietuvos mokslų akademijos tikrojuo nariu tik todėl, kad atsisakė savo svarbiausius straipsnius paskelbti rusų kalba. Jis parašė originalų straipsnį prancūzų kalba ir išsiuntė Švedijos karališkajai mokslų akademijai. Žinoma, K. Vasiliauskas šiuo poelgiu daug ką suerzino. Supratau, kad šitaip elgtis gali tik principingas žmogus, kuris moka užsienio

KAD SUSIKALBĖTUMĖ (1)

liu teko papildomai gilintis. Gimnazijoje trejus metus mokiausi prancūzų kalbos, bet taip pat gerai neišmokau. Anglų kalbos mokiausi jau vėliau ir labai greitai įsitikinau, kad daug įvairių terminų mums peršantys terminologai, gal ir kupini geriausių norų, tiesiog neįstengia to darbo gerai padaryti.

Tarp stalybininkų paplitęs terminas *šprosas*, t. y. lango skirtukas. Pradėjau nagrinėti, kaip nuo seniausių laikų patys lietuviai darbininkai tą dalyką vadino. Pasirodo, *skersinukas*. Gražus lietuviškas žodis. O kur nukeliamas su terminu? Turėdami puikiausius lietuviškus terminus mūsų specialistai „nusišpecializavo“ sekdami užsienio kalbomis ir paprasčiausiai iš kitataučių perimdami barbarizmą *šprosas*.

Juk kodėl šis žodynas penkiakalbis? Todėl, kad terminai keliauja iš vienos kalbos į kitą. Kalbos skolinasi terminus, bet svarbu rasti, nuo kurios kalbos prasidėjo vieno ar kito termino klajonės. Pradėjau ieškoti termino pradžios, iš kur atkeliavo. Suradęs mėginu suprasti, kaip ta kalba tas žodis buvo suvokiamas. Tarkime, prancūzų terminą perėmė anglai, šiaip ne taip prisiiderino ir jis funkcionuoja. Jeigu mes dabar perimtumėme tą terminą iš anglų kalbos, sulietuvintume ir palygintume su prancūzų kalbos pradiniu žodžiu, tai nesunkiai pastebėtume, jog prancūziško termino prasmės jis neatitinka.

Šis mano didelis darbas – tai jau mokslas. Bet, įsivaizduokite, šito darbo Architektūros ir statybos institute neįskaityto net kaip mokslinio straipsnio. 20 metų tyrinėta, studijuota, tačiau, girdi, tai ne mokslas. O straipsnį, kurį atsisėdęs per tris dienas galiu parašyti, įskaityto. Štai koks absurdas. Taip nusprendė mūsų ministerijose sėdintys valdininkai, kuriuos aš vadinu pseudomokslininkais, nes jie tokių dalykų negali suvokti.

Ar visada munduro garbė svarbiausia

Trumpai apibendrinkime. Pajutęs statybos terminų žodyno poreikį savarankiškai ėmėtės mokyti užsienio kalbų ir gilintis į terminijos reikalus. Tai buvo Jūsų asmeninė iniciatyva ir į tuos 20 darbo prie žodyno metų įeina ir Jūsų saviruoša, savigraža ir t. t. Ar iškart galvojote apie būsimą žodyną?

Galvojau, kad būtina tokį žodyną parengti, tačiau paskelbti penkiakalbi žodyną jokių galimybių nebuvo. Todėl iš pradžių mėginau sudarinėti *Rusų-lietuvių kalbų statybos terminų žodyną* (kartu su J. Kivilša ir A. Rosinu, 1992), vėliau *Anglų-lietuvių kalbų statybos terminų žodyną* (su A. Rosinu ir B. Kudziene, 1993). Tik nepriklausomoje Lietuvoje Valstybinės lietuvių kalbos komisijos prie LR Seimo dėka šis svarbus mūsų kultūros ir mokslo objektas – mūsų terminijos tobulinimas – užėmė jam deramą vietą.

Statybos terminų žodynas yra ir vaisingo bendradarbiavimo su Valstybine lietuvių kalbos komisija pavyzdys. Kiek laiko užtruko aprobuti ir paskelbti šį Žodyną?

Beveik 8 metus. Buvo ir kai kurių nenumatytų atvejų: iš pradžių planuota 15 tūkst. terminų, kurie būtų išrinkti iš užsienio kalbų žodynų ir parinktos lietuviškos atitiktyks. Tačiau po 1995–1996 m. prasidėjo du labai svarbūs dalykai: Lietuvoje kilo tikras žodynų leidimo bumas. Beveik kiekviena katedra pradėjo rengti savo srities terminų žodynus. Juos derindavo Lietuvių kalbos komisija, daugelio suderinti nepavykdavo. Tačiau net ir suderintus žodynus nagrinėdamas įsitikinau, jog juose yra neteisingų terminų. Blogiausia, kai mieli kalbininkai,

užuot sukūrę terminijos sistemą, išsiaiškinę tuos terminus ir atsikratę netikusių, pradeda ginti savo munduro garbę.

Vis dėlto tai daugiau politechnikos žodynas

Nesunku pastebėti, kad daug šiame Žodyne pateiktų terminų yra ne vien iš statybos srities, bet ir architektūros, aplinkosaugos, statybos fizikos, mechanikos, ekonomikos, geotechnikos, geodezijos, transporto, hidrotechnikos, elektronikos, energetikos, vandentvarkos ir t. t., net mašinų projektavimo vadybos, darbosaugos ir technologijų.

Iš tiesų tai yra labiau politechnikos žodynas. Jo pavadinimas *Statybos terminų žodynas* tik dėl to, kad Lietuvių kalbos komisija remia specializuotą žodynų leidybą. Man ir teko aiškintis, kokie terminai iš Jūsų išvardytų sričių jau buvo aprobutuoti, nors ir toli gražu ne visi teisingi. Turėjau daug vargo savo pasiūlymus derindamas su Lietuvių kalbos komisija.

Ko gero, naują terminą kartais paprasčiau sukurti, negu jį su specialistais ir kalbininkais suderinti.

Taip, taip. Lietuvių kalbos komisijos darbuotojams gal pasirodžiau įkyrus dėl savo reiklumo. Mat kuo skiriasi technikos, matematikos, fizikos, chemijos specialistai nuo, pvz., terminologų. Skiriasi dviem dalykais: griežtųjų ir technologijos mokslų atstovai turi visumą ir nuo jos eina prie detalių. O mano mieli terminologai griebia detales ir bando iš jų padaryti apibendrinimą. Nieko iš to neišeis, nes reikia tokius terminus nukalti, kad tas pats daiktas ar procesas būtų vienodai vadinamas vandentvarkoje, statyboje, melioracijoje ir bet kuriuose kituose „šlapiuose“ moksloose. Turi būti vartojamas vienas terminas, o ne keli skirtingi. Antras dalykas, kuo skiriasi kalbininkai nuo minėtų sričių ir mokslų atstovų: mes savo kaltes ir kalbos nuodėmes pripažįstame, o jie užsispiria ir nors tu ką. Kalbininkų ypatybė ta, kad kokį nors terminą patvirtinę jį gina iš paskutiniųjų. Štai kad ir terminas *nuotekos*. Aiškiai netaisyklingai vartojamas. Yra *nuoviros*, *nuobiros* – kažkas nuvirė, nubyrėjo. Todėl ir *nuotekos* yra tai, kas nutekėjo nuo stogo, virtuvėje ir pan. Bet tai, kas organizuotai ar priverstinai teka kanalizacijos vamzdiniais, tai ne *nuotekos*, bet *kanalizuoti tekalai*. Visose pasaulio kalbose vartojami du terminai, o lietuviai pavadinu vienu terminu. Prisimenu, Aplinkos ministerijos specialistė Standartizacijos departamento posėdyje pareiškė: *Viską vadinsime „nuotekomis“, nes ministerijoje vyko susirinkimas ir už šitą terminą buvo balsuota. Viceministras balsavo už*.

Susilaukėme, kad balsavimo būdu priimami terminai. Štai blogybė.

Darbas užsitęsė 8 metus dar ir dėl kitos priežasties. Nuo 1996 m. Europos Sąjungoje pradėta leisti daug naujų standartų ISI, ISO ir kt. Išleisti keli šimtai vien statybos srities standartų. Aiškinau ir Kalbos komisijai: išleisime naują žodyną, o naujausių standartų ir neįdėsimė? Tai štai drauge su šia komisija ir siekėme žodyną papildyti naujausių standartų terminais. Todėl ir mūsų *Žodynas* nuo 15 tūkst. terminų išaugo iki 23 tūkst.

Kai pradėjome į *Žodyną* kaišioti tuos tarptautinius standartus, tai pasirodė, kad mes jau buvome į apyvartą paleidę visai kitus ir dažnai nevykusius terminus. Buvau priverstas ginčytis su kalbininkais ir technologijos bei technikos specialistais.

Bus daugiau

Kalbėjosi
Gediminas Zemlickas

Žodis pakanka istorijos moksle niekada nebus išstartas

Lietuvos istorijos institute surengtas mokslinis seminaras „Žydų klausimas“ Lietuvoje (XIX a. viduryje). Šį renginį paprašėme pakomentuoti Instituto direktoriaus pavaduotoją dr. DARIŲ STALIŪNĄ.

Lietuvos žydų bendrijos pirmininkas socialinių mokslų daktaras Simonas Alperavičius Telšių Alkos muziejuje

Ši ir kitus panašius seminarus organizuoja Lietuvos istorijos institutas, nes turime mokslinių tyrimų programą, kurioje analizuojama, kaip modernizacijos procesai veikė tarptautinius santykius ir pirmiausia žydų situaciją. Programai vadovauja istorikas dr. Vladas Sirutavičius, kuris ir šios dienos seminare skaitė pranešimą.

Kodėl ši problematika, t. y. vadinamasis žydų klausimas Lietuvos istoriografijoje svarbus, kuo įdomus?

Lietuvos istoriografijoje ši tema ir problema mažai tirta, galima net pasakyti, beveik netirta. Šiek tiek analizuoti atskiri Rusijos valdžios politikos aspektai žydų atžvilgiu, bet visai neturime tyrimų, iš kurių aiškėtų, kaip keitėsi pati žydų bendruomenė. Turiu mintyje tos bendruomenės pokyčius socialine, etnopolitinių orientacijų prasme. Viename iš pranešimų kaip tik ir išgirdome, kaip žydų bendruomenėse atsirado naujos politinės bei etnokultūrinės orientacijos XIX a. viduryje. Pranešimo autorė Aušra Pažėraitė savo dėmesį sutelkė į naują maskilimų (žydų inteligentijos srovė, siekusi šviesti savo bendruomenę, supažindinti ją su naujaisiais kultūros, mokslo pasiekimais, naikinti žydų uždaramą) bei prorusišką žydų inteligentijos bangą.

Ar patys žydų istorikai šiuos klausimus yra išnagrinėję?

Problema tyrinėjama daugelyje šalių, bet Lietuvos istoriografijoje ilgą laiką buvo baltoji dėmė. Šiuo metu ne vienas užsienio istorikas tuos klausimus nagrinėja, ir Rusijos politika išnagrinėta visai nebloginai. Jei pamenate, praėjusių metų rudėnį Telšių konferencijoje dalyvavo prof. John D. Klier. Jis yra parašęs ne vieną knygą, kurios išverstos ir į kitas kalbas. Tai štai šis istorikas tyrinėja ne tik valdžios politiką žydų atžvilgiu, bet ir pačios žydų bendruomenės orientacijas. Telšių konferencijoje Alkos muziejuje istorikas skaitė pranešimą

apie tai, kaip tradicinės žydų bendruomenės lyderiai efektyviai veikė ir Rusijos imperijos sąlygomis. Istoriografijoje buvo teigiama, kad žydai tapo pasyvūs, gyveno uždaroje bendruomenėje, o John D. Klier kaip tik parodė priešingai: kaip žydai aktyviai veikė Rusijos politinį elitą ir bandė gauti sau įvairių nuolaidų, siekė pagerinti savo bendruomenės gyvenimą.

Jūs pripažįstate, kad šias problemas gvildena įvairių šalių istorikai, taip pat ir patys žydų istorikai. Tada kodėl svarbu, kad ir Lietuvos istorikai pradėtų gilintis į tuos dalykus?

Nemanyčiau, kad šiuolaikinėje istoriografijoje labai svarbu, kas rašo, kokia autoriaus tautybė ar piilietybė. Tiesiog mes galime įsitraukti į tą istoriografiją, kuri jau yra, ir gerokai ją papildyti. Tarkime, jeigu analizuojame Rusijos imperijos politiką žydų atžvilgiu, tai svarbu, kad ta politika būtų analizuojama ir politikos kitų nedominuojančių etninių grupių atžvilgiu. Šiandien seminare bandžiau parodyti, jog vietinės valdžios požiūris į žydus didžia dalimi nulemdavo valdžios požiūris ir į kitas tautines grupes (pirmiausia – lenkus).

Tikriausiai ateis metas seminaruose pasidžiaugti ir naujais tyrimais apie Lietuvos totorius, čigonus, karaimus, gal ir kitas etnines grupes?

Yra išėjusi knyga *Čigonai Lietuvoje*. Istorikė Tamara Bairašauskaitė 1996 m. yra išleidusi monografiją *Lietuvos totoriai XIX amžiuje*.

To pakanka?

Niekada nepakanka. Mes dar per mažai ištyrėme net ir lietuvių istoriją. Žodžio *pakanka* istorijos moksle niekada nebus išstarta.

Turime pripažinti, kad žydai ilgus amžius Lietuvoje sudarė labai savitą ir reikšmingą bendruomenę, istorikų ne itin giliai išnagrinėta. Pagaliau žydų tautos tragedija Antrojo pasaulinio karo metais lietuvių istorikus imtis judaikos tyrinėjimų tikriausiai įpareigoja ir moraline prasme?

Greta mokslinio intereso yra ir tas aspektas.

Jūs susiduriate su įvairių tautų istorikais. Štai ir praėjusiais metais jau prisimintose ir žydų genocidui Antrojo pasaulinio karo metais skirtose konferencijose Telšiuose turėjote progos bendrauti su Vokietijos, JAV, Izraelio ir kitų šalių istorikais. Ar lengvai su visais susikalbate? Ar pasitaiko požiūrių, traktuotės skirtumų? Ar emocijos istorijos moksle tikrai neturi vietos?

Matote, istorija yra toks mokslas, kur objektyvumo kriterijai yra labai sudėtingas dalykas. Net ir lietuvių istorikų požiūris įvairiais Lietuvos istoriografijos klausimais skiriasi, kyla diskusijos. Lygiai tas pat vyksta ir tarp kitų šalių istorikų. Rasime ir labai objektyviai, ir gana subjektyviai rašančių JAV, Anglijos ar Rusijos istorikų. Būtų sunku šiuo požiūriu išskirti kurią nors šalį. Jeigu istorikas siekia objektyvumo, jis visada ras bendrą kalbą su kitos šalies istoriku.

Ar šiemet nežadate rengti panašios konferencijos ir tą, kuri vyko praėjusiais metais Telšiuose?

Pirmiausia norime išspausdinti praėjusių metų Telšių konferencijos medžiagą, kuri turėtų išeiti anglų kalba. Publikuosime ir šio seminario medžiagą. Paskui svarstysime, kokius kitus seminarus ir konferencijas rengti, kokius dokumentų rinkinius leisti ir pan.

Ar šias temas tyrinėjant galima įsitraukti į tarptautines programas?

Su partneriais užsienyje rengiame vieną bendrą tyrimų projektą, jis tik pradėtas. Tai XIX a. Lietuvos žydų bendruomenei skirta programa, kuri aprėps įvykius iki 1939–1940 metų. Šios programos vadovas bus dr. Vladas Sirutavičius.

Leiskite Jūsų kolegai ir Jums palinkėti sėkmės. Ačiū už pašnekesį.

Kalbėjosi Gediminas Zemlickas

KAUNO TECHNOLOGIJOS
UNIVERSITETAS

2003 m. sausio 7 d. 10 val. Kauno technologijos universiteto Centrinų rūmų Disertacijų gynimo salėje (Kaunas, K. Donelaičio g. 73 – 403) vyks habilitacijos komiteto posėdis, kuriame viešai gins habilitacijos darbą KTU Programų inžinerijos katedros prof. VYTAUTAS ŠTUIKYS tema „METAPROGRAMAVIMO METODAI IR JŲ TAIKYMAS PROGRAMOMS IR INTELEKTUALIOS NUOSAVYBĖS KOMPONENTAMS KURTI“ (informatikos inžinerijos kryptis).

Habilitacijos komitetas:

pirmininkas – prof. habil. dr. R. ŠEINAUSKAS (KTU, informatikos inžinerija);

nariai:

prof. habil. dr. R. BARAUSKAS (KTU, informatikos inžinerija),
prof. habil. dr. G. DZEMYDA (MII, informatikos inžinerija),
prof. habil. dr. H. PRANEVIČIUS (KTU, informatika),
prof. habil. dr. R. SIMUTIS (KTU, informatikos inžinerija),
prof. habil. dr. I. SKUČAS (VDU, informatikos inžinerija),
prof. habil. dr. V. ŠALTENIS (MII, informatika).

Su habilitacijos darbu galima susipažinti Lietuvos nacionalinėje Martyno Mažvydo ir KTU bibliotekose.

Rektorius

LIETUVOS IMUNOLOGŲ DRAUGIJAI – 10 METŲ

Imunologijos konferencijoje Vokiečių imunologų draugijos prezidentas, Lietuvos mokslų akademijos užsienio narys medicinos mokslų daktaras prof. Hansas Hartmutas Peteris, Vilniaus universiteto Santariškių ligoninės Klinikinės imunologijos laboratorijos vedėja med. m. dr. Radvilė Malickaitė ir Lietuvos imunologų draugijos prezidentas, Vilniaus universiteto Imunologijos instituto direktorius prof. Vytautas Tamošiūnas

Lietuvos imunologų draugija (LID) vienija gydytojus imunologus, mokslininkus, pedagogus ir visus tuos, kurie aktyviai domisi imunologijos mokslu. LID dešimtmečiui pažymėti 2002 m. spalio 11 d. Vilniuje, Mokslų akademijos salėje, įvyko jubiliejinė konferencija *Šiuolaikinės imunologijos problemos: imunoterapija klinikinėje praktikoje*. Konferencijoje dalyvavo per pusantro šimto įvairių specialybių gydytojų iš visos Lietuvos: imunologų, alergologų, onkologų, infektologų, kardiologų ir kitų, kurie domisi naujaisiais praktiniais imunologijos pasiekimais.

Konferenciją pradėjo Mokslų akademijos prezidentas akad. B. Juodka. LID prezidentas prof. V. Tamošiūnas apžvelgė imunologijos raidą Lietuvoje. Per dešimt draugijos gyvavimo metų sparčiai didėjo imunologų gretos, kūrėsi naujos imunologijos laboratorijos, plėtėsi imunologinių tyrimų spektras, tvirtėjo ryšiai su užsienio imunologais. Ir šį kartą gražus bendradarbiavimo su užsienio kolegomis pavyzdys buvo žymi Vokietijos imunologų atvykimas į Lietuvą. Prof. H. H. Peter (Freiburgas), kuris yra Lietuvos mokslų akademijos garbės narys, konferencijoje skaitė pranešimą apie pagrindines reumatinių susirgimų imunosupresinės terapijos koncepcijas ir perspektyvas. Taip pat labai aktualus ir įdomus buvo prof. R. E. Schmidt (Hanoveris) pranešimas apie antivirusingą terapiją ir imuniteto atkūrimą ŽIV infekcijos atveju.

Konferencijoje pranešimus skaitė žymūs Lietuvos specialistai: prof. R. Dubakienė, prof. A. Venalis, doc.

D. Speičienė, doc. A. Blažienė, dr. L. Pačauskas, dr. D. Characiejus, dr. R. Narbutas ir dr. M. Mauricas.

Konferencijoje buvo kalbama apie šių dienų imunoterapijos taikymą Lietuvoje bei perspektyvas. Dr. R. Mačiulaitis konferencijos dalyvius supažindino su naujaisiais imunokorekcinėmis funkcijomis atliekančiais vaistais, registruotais Europos Sąjungos šalyse. Džiugu, kad imunologijos mokslas vis labiau priartėja prie praktinio taikymo medicinoje. Plečiasi ne tik naujų imunomoduliatorių spektras, bet ir jų praktinio taikymo galimybės. Nors, kaip pažymėjo ne vienas pranešėjas, imunologinių preparatų kaina yra labai didelė, visgi imunomoduliatoriai (veikiantys imuninę sistemą) jau yra taikomi gydyti onkologinėms, reumatologinėms, neurologinėms, infekcinėms ir hematologinėms ligoms.

Esame dėkingi pagrindiniam konferencijos rėmėjui – kompanijos *Sicor Inc.* Lietuvoje veikiančiai *Sicor Biotech UAB* (buvusi *UAB Biotechna*), kuri genoinžinerijos metodu gamina rekombinantinius preparatus: interferoną a ir augimo hormoną.

Konferenciją organizavo Lietuvos imunologų draugija kartu su Lietuvos mokslų akademija ir Vilniaus universitetu. Konferencijos metu buvo pasveikinti Lietuvos imunologų draugijos įkūrėjai LID prezidentas prof. V. Tamošiūnas ir ilgametė LID sekretorė dr. J. Katkuvienė.

Lietuvos imunologų draugijos sekretorė med. m. dr. Audronė Eidukaitė

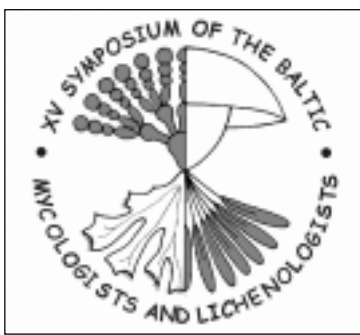
BALTIJOS ŠALIŲ MIKOLOGŲ IR LICHENOLOGŲ SIMPOZIUMAS

XV Baltijos šalių mikologų ir lichenologų simpoziumas *Grybai ir kerpės besikeičiančioje aplinkoje* (2002 m. rugsėjo 26–30 d., Birštonas, Lietuva)

Baltijos šalių mikologų ir lichenologų simpoziumai, kuriuose pristatomi naujausi Baltijos regiono grybų ir kerpių tyrimai, turi senas tradicijas. Pirmasis simpoziumas buvo surengtas 1959 m. Estijoje. Vėliau simpoziumai vyko kas treji metai. Šį kartą jį organizavo Botanikos institutas, Vilniaus universitetas ir Lietuvos mikologų draugija. Į simpoziumą Birštone suvažiavo 69 dalyviai iš 9 šalių: Estijos, Latvijos, Lenkijos, Vokietijos, Švedijos, Suomijos, Rusijos, Turkijos ir Lietuvos. Ypač didelį susidomėjimą šiuo simpoziumu parodė lenkų grybų ir kerpių tyrinėtojai, jų delegaciją sudarė net 18 mokslininkų. Simpoziumo garbės svečiu tapo pasaulyje garsūs lenkų mikologė prof. A. Skir-

giešio, šiemet šventusi savo 91 metų jubiliejų. Simpoziumą pradėjo doc. E. Kutorga, doc. E. Vimba, prof. A. Lugauskas ir dr. J. Motiejūnaitė prisiminė gerus ankstesnių simpoziumų išpūdžius ir pasidžiaugė, kad nenutrūksta šio tarptautinio mokslo renginio tradicija.

Simpoziumo programą sudarė teorinė (žodiniai ir stendiniai pranešimai) ir praktinė (lauko ir laboratoriniai tyrimai) dalis. Darbas vyko keturiose sekcijose: a) *Grybai natūraliose ekosistemose*; b) *Dirvožemio, vandens ir oro sistemų grybai, jų reguliavimas technogeniniuose procesuose*; c) *Grybai – augalų ligų sukėlėjai, jų veikimo reguliavimo būdai*; d) *Kerpės ir su jomis susiję grybai*. Lauko mikologų ir lichenologų pranešimuose didžiausias dėmesys buvo skiriamas grybų ir kerpių įvairovės, sistematikos, ekologijos, bioindikacijos ir apsaugos klausimams. Daug problemų apžvelgė eksperimentinės mikologijos ir fitopatogeninių organizmų tyrėjai, pavyzdžiui, pranešėjai nag-

rinėjo grybų funkcionavimą biodestrukcijos ir biotechnologiniuose procesuose. Simpoziume iš viso buvo perskaityta 16 žodinių pranešimų ir pristatyti 43 stendiniai pranešimai.

Dalis simpoziumo dalyvių, kurie tiria grybus ir kerpes lauko sąlygomis, dalyvavo trijose ekspedicijose. Jų metu aplankyti Stakliškių, Balbieriškio ir Drubingio draustinio (Prienu šilas) miškai, kur surinkta įdomi grybų ir kerpių kolekcija. Ekskursijų ir darbo laboratorijoje metu jaunieji mokslininkai turėjo gerą progą mokytis iš vyresnių ir labiau patyrusių kolegų, įgyti naudingų įgūdžių kolekcionuojant ir būdinant grybus ir kerpes. Simpoziumo dalyviai surado ir identifikavo kelio Lietuvoje naujų grybų ir kerpių rūšių. Malonu pažymėti, kad simpoziumo laboratorijai mikroskopus nemokamai suteikė UAB Biometrija ir UAB Grida.

Pranešimų medžiaga bei lauko tyrimų duomenys bus paskelbti atskirame žurnalo *Botanica Lithuanica* numeryje. Kitas Baltijos šalių mikologų ir lichenologų simpoziumas įvyks 2005 m. Latvijoje.

**Doc. Ernestas Kutorga,
dr. Jurga Motiejūnaitė,
dr. Gražina Adamonytė**

Simpoziumo dalyvių grupė Punios šile

Anglų kalbos specialistai tarptautiniame seminare Lietuvos karo akademijoje

Spalio 22 d. Lietuvos karo akademijoje prasidėjo tarptautinis praktinis seminaras *Regioninis požiūris į anglų kalbos mokymą trečiuoju lygiu*.

Seminaro dalyvius pasveikino Lietuvos karo akademijos viršininkas plk. Algis Vaičieliūnas. Savo kalboje jis pažymėjo, kad Karo akademijoje anglų kalbos mokymui yra skiriamas labai didelis dėmesys ir siekiama, kad kariūnai baigtų KA pasiekę ne žemesnį kaip II lygį pagal STANAG 6001. Tačiau Lietuvai tapus NATO nare toks anglų kalbos lygis bus nepakankamas, kadangi karininkams teks ne tik laisvai bendrauti, bet ir dirbti su NATO doku-

mentais. Todėl Lietuvos kariuomenės karininkų mokymas, kad jie pasiektų III lygį pagal STANAG 6001, yra svarbus uždavinys.

Kadangi anglų kalbos mokymo problema yra aktuali visoms Baltijos šalims ir valstybėms, neseniai tapusioms NATO narėmis, į šį seminarą atvyko atstovai iš Lenkijos, Estijos, Latvijos. Seminare taip pat dalyvauja Britų Tarybos Partnerystės taikos labui projekto vadovas – anglų kalbos mokymo koordinatorius Lietuvoje Brianas Werbickas ir analogiško projekto koordinatorius Estijoje Alistair Fortune.

Seminaro dalyviai, paklausti, ko-

kių tikslų jie nori pasiekti per tris dienas, pasidalijo pačiais įvairiaisiais lūkesčiais. Vieniems yra aktualu unifikuoti egzaminų užduotis, kiti norėtų išsiginčyti į III lygio reikalavimų esmę, daugeliui svarbu aptarti naudojamas programas ir pamėginti drauge surasti efektyvesnių mokymo būdų.

Anglų kalbos centras Lietuvos karo akademijoje veikia nuo 1998 metų, tačiau III lygis pradėtas dėstyti tik nuo 2000-ųjų. Pasak Anglų kalbos mokymo poskyrio l. e. p. Andriaus Kiesaus, absoliutų III lygį iki dabar yra pasiekę tik 17 klausytojų.

Alina Žebrauskaitė

Praktinę seminaro dalį pradėjo anglų kalbos mokymo koordinatorius Lietuvoje Brian Werbick ir analogiško projekto koordinatorius Estijoje Alistair Fortune

KA Užsienio kalbų katedros vedėja Genovaitė Laugalienė ir Alistair Fortune

MARIJAMPOLĖJE PRISIMINTA MARIJA KRASAUSKAITĖ

Marijampolės kolegijos Edukologijos ir socialinio darbo fakultetas 2002 m. gegužės 10 d. organizavo mokslinę metodinę konferenciją *Dvidešimtojo amžiaus pirmosios pusės asmenybių įtaka moderninant Lietuvos mokyklą*, kuri buvo skirta dr. Marijos Krasauskaitės (1902–1981) 100-osioms gimimo metinėms. Marija Krasauskaitė studijavo Lietuvos, Halės ir Ciuricho universitetuose, parašė disertaciją apie Lietuvos bajorų privilegijas iki XV a. pabaigos. Iki 1944 m. dirbo mokytoja, gimnazijų direktore Marijampolėje ir Vilniuje. Pasitraukusi į Vokietiją mokytoja Miuncheno lietuvių gimnazijoje, o 1949 m. emigravusi į JAV dirbo Haverford College bibliotekoje. Konferencijoje ne tik plačiai išanalizuota nevertai primirštos istorikės, talentingos pedagogės bei administratorės dr. M. Krasauskaitės gyvenimas bei veikla, – šis renginys buvo graži proga prisiminti ir kitas iš Suvalkijos krašto kilusias asmenybes, palikusias ryškų pėdsaką ne tik savo krašto, bet ir visos Lietuvos kultūroje.

Organizatoriai sujungė Suvalkijos kraštu bei jo asmenybėmis besidominčius tyrinėtojus iš visos Lietuvos.

Be plenarinio posėdžio buvo dirbama dviejose sekcijose: *Personalijos*

ir jų vaidmuo mokyklai ir visuomenei ir Mokyklų modernizavimas ir jo ypatumai atskirais istoriniais laikotarpiais. Konferencijoje perskaityta 16 pranešimų. Keletas jų: *Dr. Marija Krasauskaitė Marijampolės mokytojų seminarijoje* (vyr. dėstyt. Vytautas Viliūnas), *Dr. Marijos Krasauskaitės indėlis į Lietuvos istorijos mokslą* (vyr. dėstyt. Jonas Gustaitis), *Nepriklausomos Lietuvos mokyklų reforma dr. Marijos Krasauskaitės akimis, reformos sąsajos su dabartimi* (vyr. dėstyt. Kazys Balickas).

Baigiamoji posėdžio metu buvo priimtos rezoliucijos: Marijampolės kolegija kasmet organizuos panašaus pobūdžio konferencijas – dr. M. Krasauskaitės skaitymus, kuriuose viena sekcija bus skirta jaunimui; viena auditorija bus pavadinta M. Krasauskaitės vardu; bus nagrinėjama dr. M. Krasauskaitės veikla iševijoje ir apie ją rengiama monografija.

Iki konferencijos išleista pranešimų medžiaga koncentravo darbą, leido daugiau laiko skirti diskusijoms. Konferencijoje dalyvavę pedagogai gavo Marijampolės kolegijos kvalifikacijos centro pažymėjimus.

**Dr. Aldona Vasiliauskienė
Vilniaus universitetas**

Apie žemės pardavimą užsieniečiams

Reikalavimas Lietuvai suteikti pereinamąjį laikotarpį parduodant žemės ūkio paskirties žemę užsienio piliečiams bei derybos dėl Laisvo kapitalo judėjimo skyrus neturėtų pakenkti stojant į Europos Sąjungą, juo labiau kad paskutiniai apsilankiusio Lietuvoje Europos Komisijos nario Giunterio Ferhoigeno pasisakymai šiais klausimais taip pat suteikė optimistiškai, – sakė Lietuvos agrarinės ekonomikos instituto direktorius doc. dr. Donatas Stanikūnas.

Pereinamasis laikotarpis nėra saviaktis dalykas. *Šis laikotarpis yra būtinas tam, kad pradėtų funkcionuoti vieninga žemės rinka, būtų konsoliduotos žemėnaudos ir pertvarkyti ūkio subjektai*, – sakė LAEI direktorius.

Žemės rinkos analizė parodė, kad žemės kainai rinkoje daugiausia įtakos turi šalies žemės ūkio verslo stabilumas ir patrauklumas; ne mažiau svarbus ir ilgalaikis (15–20 metų) kreditavimo sistemos sukūrimas bei jos įgyvendinimas. Kreditavimo sistemos sėkmingai funkcionuojant sparčiau kurtųsi ūkininkų ūkiai, būtų konsoliduojamos žemėnaudos, kartu aktyviau formuotųsi ir žemės rinka. Esant minėtoms sąlygoms žemės rinkos formavimąsi dar labiau paspartintų žemės ūkio paskirties žemės pardavimas užsienio piliečiams.

Asta Mažeikaitė, Lietuvos agrarinės ekonomikos instituto specialistė ryšiams su visuomene

VILNIAUS PEDAGOGINIS UNIVERSITETAS

praneša, kad 2002 m. gruodžio 18 d. 14 val. Vilniaus pedagoginiame universitete (Studentų g. 39, 241 aud.) įvyks Vilniaus pedagoginio universiteto doktorantūros komiteto posėdis, kuriame **KĘSTUTIS KAMINSKAS** viešai gins daktaro disertaciją tema „LIETUVOS PEDAGOGŲ KVALIFIKACIJOS TOBULINIMO SISTEMOS RELEVANTIŠKUMAS“ (socialiniai m., edukologija, 07 S).

Doktorantūros komiteto pirmininkas ir darbo vadovas – prof. habil. dr. **V. RAJECKAS**, Rusijos ugdymo akademijos užsienio narys (Vilniaus pedagoginis universitetas, socialiniai m., edukologija, 07 S);

nariai:
prof. habil. dr. **D. BERESNEVIČIENĖ** (Vilniaus pedagoginis universitetas, socialiniai m., psichologija, 06 S);
prof. habil. dr. **B. BITINAS** (Vilniaus pedagoginis universitetas, socialiniai m., edukologija, 07 S);
doc. dr. **G. KVIESKIENĖ** (Vilniaus pedagoginis universitetas, socialiniai m., edukologija, 07 S);
prof. habil. dr. **K. PUKELIS** (Vytauto Didžiojo universitetas, socialiniai m., edukologija, 07 S);

oponentai:
doc. habil. dr. **M. BARKAUSKAITĖ** (Vilniaus pedagoginis universitetas, socialiniai m., edukologija, 07 S);
dr. **I. ZALESKIENĖ** (Lietuvos teisės universitetas, socialiniai m., edukologija, 07 S).

Nuo 2002 m. lapkričio 18 d. su disertacija galima susipažinti Vilniaus pedagoginio universiteto bibliotekoje.

Rektorius

Atkelta iš 11 p.

metais parengė žodyno sudarymo instrukciją ir vėliau, įsitraukus Irenai Skuodienei, pradėjo kaupti geologijos terminų kartoteką aiškinamiesiems žodynams.

Eduardas Vodzinskas buvo užgimęs pedagogas – tokiu jis buvo ne tik vienuolika metų dėstęs geologijos ir mineralogijos pradmenis Vilniaus pedagoginiame institute. Įsijautęs pasakodamas apie geologiją savo mokslinė patirtimi dalydavosi paskaitose visuomenei ar tiesiog muziejuose, dolomito laužyklos darbininkų būreliui ar netgi meistrams, betaisantiems netikėtai sugedusį ekspedicijos automobilį. Na, ir turbūt vaisingiausiai, ryškiausiai jo, kaip mokytojo, talentas atsiskleidė organizuojant jaunųjų geologų sąjūdį, rengiant sąskrydžių programas, testus, kuriant jaunųjų geologų būrelius, ruošiant jų narius tarptautinėms olimpiadoms. Visą jo esybę buvo paglemžęs jaunųjų geologų sąjūdis. Jeigu ne Eduardo atsivimas ir pedagoginis talentas, nebūtų Lietuvoje šitokio jaunųjų geologų sąjūdžio. O dabar kiek jaunų širdžių ir protų užsidega mūsų Žemės, jos uolienų ir paslapčių pažinimu, kiek gražių geologinių žygių prisiminimų iš Uralo, Sibiro, Aukštaitijos ar Biržų krašto.

1989–1990 m. *Geografijos metraščio* 25–26 tome Eduardas prabilo apie jaunųjų geologų judėjimą. Straipsnis skirtas šio sąjūdžio penkmečiui. Pirmasis jaunųjų geologų būrelis įsisteigė 1984 m. kovo 22 d. Šalčininkuose, vadovaujamas mokyto. Janinos Puronienės, nors prieš tai buvo gana ilgas paruošiamasis periodas, per kurį Eduardas „išpureno“ dirvą ir pasėjo „geologinius“ grūdus, kurie naujų jaunųjų geologų būrelių pavidalu dygsta iki šiolei (šiuo metu jų yra 16). Antrasis jaunųjų geologų būrelis įsisteigė Lentvario 2-ojoje vid. mokykloje (vad. mokyto. Eugeniya Stankūnienė). Šiose mokyklose metodškai vadovaujant Eduardui įsteigti geologijos muziejai, turintys išliekamąją vertę mokslui ir kultūrai. Lentvario mokyklos geologijos muziejus tapo pavyzdžiu, kiek daug informacijos galima sukaupti mokykloje apie negyvąją gamtą. Šalčininkų geologijos muziejus yra lyg pirmoji kregždė, žadanti giedros šio miesto kultūroje. Greta kitų eksponatų yra demonstruojama unikali Lietuvos titnago kolekcija. Netoli mokyklos

EDUARDAS VODZINSKAS – GEOLOGAS, MOKSLININKAS, PEDAGOGAS

sukaupti didžiuliai lauko akmenys tarsi pratęsia muziejaus ekspoziciją į miesto parką ir gatves. Šiuo metu 9 mokyklose yra geologijos muziejai. Juose sukaupta originali, savitos tematikos, krypties, kurią labai pedagogiškai pritaikė ir parinko Eduardas, ekspozicija. Stebėti ir pastebėti gamtos ir geologijos objektus, daryti aprašus ir mąstyti mokė nepakeičiamas jaunųjų geologų mokytojas, kurį visi vadino Vadovu.

Kam teko pažinti Eduardą Vodzinską, dirbti kartu su juo, patyrė jo

loginių paleogeografinių žemėlapių rengimu. Viena tikra to statinio atraminė kolona buvo Eduardas. Dirbo kaip ir rengdamas pradėtą lietuviškų geologijos terminų aiškinamąjį žodyną, negailėdamas laiko ir jėgų, kurių visada jautėsi turįs pakankamai daug. Negailėjo tiems darbams laiko, nors turėjo ir smagesnių, širdžiai mielesnių darbų, kuriems galėjo dalį to laiko nugriebti. Rodėsi, jog viskam jėgų ir laiko užtenka. Ir iš viso pasaulio kraštų renkamai smėlio pavyzdžių kolekcijai, Lietuvos istori-

ologiniai ir geomorfologiniai bruožai 1960 metų *G. M.* 3 tome apibendrinant ankstesnių tyrinėtojų ir savo tyrimų duomenis. Geologinė Gedimino kalno istorija, kurią pratęsė keisdami ir formuodami patį kalną žmonės, pilies statytojai, įpratino Eduardą realiai pajauti, įsivaizduoti ir kitas Vilniaus mūrų paslaptis, Vilniaus miesto istoriją, kuri jam buvo tokia pat reali kaip Gedimino kalno smėlio ir molio sluoksniai.

1961 m. *G. M.* 4 tome pratęsė piliečių geologinius tyrinėjimus – šiuo atve-

apie Šiaurės Lietuvos karstines igrivas ir jų susidarymą itin vertingos mintys apie geologinį paminklą – Karvės olą. Autoriaus pateikiama šios smegduobės topografinė schema šiandien yra dokumentas, liudijantis, kaip toliau nenumaldomai kinta „ola“. Aprašoma ir 1965 m. liepos mėn. Klausčių kaime atsiradusi kitokio pobūdžio ir kitokio prognozuojamo vystymosi igriva. Straipsnyje *Šiaurės Lietuvos dolomitas ir jo panaudojimo galimybės* E. Vodzinskas su jam būdingu kruopštumu aprašo visus, iki pačių mažiausių, Lietuvos dolomito telkinius. Daugumos jų jau nėra – užleisti arba kiti ir niekada nebuvo eksploatuojami.

1968 m. 9 tome straipsnyje pateikdamas duomenis apie viršutinio devono uolienų storių kitimą Šiaurės ir Vakarų Lietuvoje analitiškai susieja juos su paleogeografija ir paleotektonika. Kitas straipsnis – apie žemės paviršiaus kitimą Raudonės pilies teritorijoje. Čia jis savitai aiškina, kodėl pilies kiemo planas ne stačiakampio, o rombo pavidalo.

1979 m. *G. M.* 17 tome Eduardas nagrinėjo Šiaurės Lietuvos karjerų panaudojimo perspektyvas, pagrįsdamas savo idėją panaudoti buvusius karjerus vandens telkiniams – ežerėliams su švairiu gruntu vandeni.

1982 m. *G. M.* 20 tome – straipsnis apie Lietuvos karsto reikšmę dabartiniam reljefui. Čia pateikiamos dvi schemas: originali menamo (įsivaizduojamo) reljefo schema tuo atveju, jeigu ištirptų visas Tatulos svitos gipsas, ir antroji – gipso storių schema.

1991 m. *G. M.* 27 tome paskelbtas itin reikšmingas straipsnis, skirtas viršutinio devono karbonatinių ir sulfatinių uolienų hipergenetiniams pakitimams Šiaurės Lietuvoje.

Atrodė, kad Eduardui nėra nepakeliamų darbų, kad dar paaugliu pabuvojęs Gulago anglies šachtose ir nei dvasiškai, nei fiziškai nepalūžęs yra nepažeidžiamas ir ištvėrimingas lyg kupranugaris, tačiau viso ilgo jo gyvenimo įvykiai ir pastangos įveikiant kliūtis paliko savo randus širdyje. Prieš aštuonerius metus mūsų širdies chirurgų prikeltas naujam gyvenimui Eduardas vėl prisiminė ir savo darbus, pareigas ir pomėgius. Ir aštrų nenuilstančio tyrinėtojo žvilgsnį. Tai liudija ir vienas paskutinių Eduardo straipsnių *Geologijos akiračiuose* (1998, Nr.1) apie Abromiškių apylinkės kraštovaizdį, jo kaitą ir apie įdomius žmones, sutiktus tose apylinkėse. Net gydydamasis Abromiškių reabilitacijos centro ligoninėje jis išliko savimi – išvalgiu gamtos ir gyvenimo tyrėju, metraštininku.

Lyg jam pačiam skamba eilutės, jo skirtos profesorui Juozui Dalinkevičiui:

*Darbų turėjau begaliniai,
Galbūt ne viską padariau.
Jei liko pėdsakas gimtinėj,
Ne veltui žemėj gyvenau.*

**Dr. Vytautas Narbutas
Dr. Vita Rastienienė**

Likus dešimčiai dienų iki mirties dr. Eduardą Vodzinską (ketvirtas iš dešinės) nufotografavome Vilniaus mokytojų namų kiemyje kartu su Ignoto Domeikos 200-ųjų gimimo metinių konferencijos dalyviais

charakterį kaip antspaudą, kuriuo pažymėta visa jo mokslinė ir visuomeninė veikla, jo darbai. Tai maksimalizmas, reiklumas sau ir kitiems ir nuoseklumas įgyvendinant numatytą tikslą, nuolatinis gyvenimas tuo tikslu ar pareiga, kurią būtų pats sau galvojęs, darbo ar aplinkybių verčiamas prisiėmęs. Taip buvo ir su ilgamečiu, lyg pelkė klampinančiu kolektyviniu darbu – Baltijos šalių lito-

jai ir piliečių geologijai, ir politinei bei visuomeninei veiklai, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių bendrijos žmonių rūpesčiams. Užtekdavo laiko ir dar vienam gražiam pomėgiui ir talentui – eilėraščiams, kuriais neužmiršdavo pasveikinti bičiulius ir bendradarbius, kiekvienam pagal jo charakterį ir likimą palinkėdamas ką nors gražaus ir prasmingo.

Nors anuo, tarybinu, laiku pagrindinius savo mokslo darbo rezultatus geologams tekdavo dėstyti rusų kalba, bet Eduardas, intuityviai suvokdamas rašyto žodžio reikšmę tautos savimonei ir jos išlikimui, kur tik galėjo, apie Lietuvos geologijos problemas ir savo nuveiktus darbus, jų rezultatus, stengėsi rašyti lietuviškai. Neatsitiktinai ir minėto lietuviškų geologijos terminų žodyno našta net neabejodamas prisiėmė ant savo pečių.

Geografijos metraštis (iki 1980 metų – *Geografinis metraštis*, toliau *G. M.*) buvo ta erdvė, kurioje Eduardas galėjo reikštis kaip mokslininkas ir kaip pilietis. Tad pasižvalgykime po šio testinio reikšmingo Lietuvos kultūrai ir mokslui leidinio puslapius.

Ir štai – pirmajame straipsnyje *Vilniaus miesto Gedimino kalno ge-*

ju Biržų pilies, kartu jau užgriebdamas ir karstinius reiškinius, aiškiai apibrėždamas sufozino-karstinio proceso esmę ir žmogaus inžinerinės veiklos vaidmenį skatinant šį procesą.

Straipsnyje *Trakų ežeryno kilmės ir raidos bruožai* (*G. M.* 5 t., 1962) nagrinėjami Galvės ežero vandens lygio svyravimai ir jo žemėjimas, lemiamas gamtinių ir antropologinių veiksnių, atkuriami Galvės salos kontūrai tais metais, kai ant jos statė pilį, ir parodoma, kokius pakitimus padarė žmonės, pritaikydami šią salą gynybos tikslams.

1963–1964 m. *G. M.* 6–7 tome skaitome apie Vilnios žemupio raidą priešistoriniu laikotarpiu. Taiklūs autoriaus pastebėjimai įdomūs tuo, kad atskleidžia gyvąją geologiją, tiesiog apčiuopiamai gali pajauti gamtinių procesą, nenumaldomą jo galią. Gyvosios, matomosios geologijos prisodrintas ir kitas šio rinkinio straipsnis – apie dolomito sluoksnių reikšmę dabartinio reljefo susidarymui Šiaurės rytų Lietuvoje.

1967 m. *G. M.* 8 tome vėl randame du E. Vodzinsko straipsnius – dabar iš tų sričių, kurių jis nebeapleido per visą vėlesnį mokslininko kelią. Straipsnyje *Kai kurios pastabos*

LIETUVOS SODININKYSTĖS IR DARŽININKYSTĖS INSTITUTAS

skelbia priėmimą į biomedicinos mokslų srities agronomijos krypties augalininkystės, sodininkystės, augalų apsaugos ir fitopatologijos šakos (B 390) dieninę doktorantūrą.

Norintys stoti į doktorantūrą per 2 savaites nuo konkurso paskelbimo dienos LSDI mokslo skyriui (Babtai, Kauno r., LT-4335, tel. (8-37) 55 52 20) pateikia šiuos dokumentus:

- prašymą direktoriaus vardu;
- gyvenimo aprašymą;
- magistro kvalifikacinio laipsnio (aukštojo mokslo) diplomo ir jo priedų kopijas;
- dviejų mokslininkų rekomendacijas;
- savo mokslinių darbų sąrašą bei jų kopijas, o jeigu tokių nėra, mokslinį referatą.

LSDI direktorius Česlovas Bobinas

Mokslo Lietuva

Vyriausiasis redaktorius **Gediminas Zemlickas**
Sekretorė **Kristina Bučionytė**
Stilistė **Angelė Pletkuvienė**
Dizaineris **Valdas Balciukevičius**

„Mokslo Lietuvą“ remia Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas

Patarėjai: **V. Būda, R. Goštautienė, J. Puodžius, A. Ramonas, D. Stančienė, A. Targamadžė, E. K. Zavadskas.**

Redakcijos adresas: J. Basanavičiaus g. 6, 2001 Vilnius

El. paštas: mokslolietuva@takas.lt, tel. (8-5) 2 12 12 35, 262 74 58, faks. 261 47 29

Laikraštis internete: <http://ml.lms.lt>

Redakcija, pritardama ne visoms autorių mintims, jas toleruoja

ISSN 1392-7191

Leidžia

UAB „Mokslininkų laikraštis“

SL Nr. 169

Spausdino

AB spaustuvė „Punktukas“

Saltoniškių g. 29/3, 2677 Vilnius